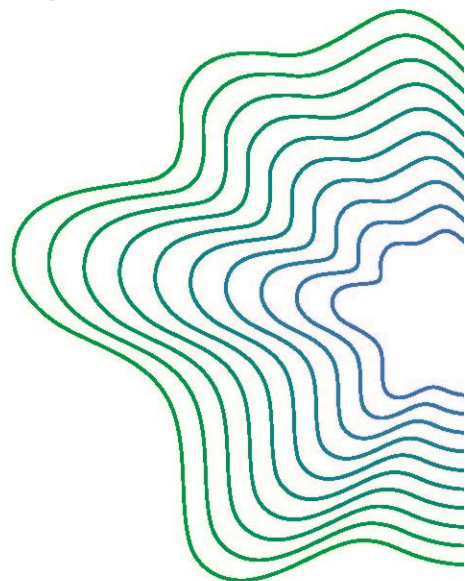
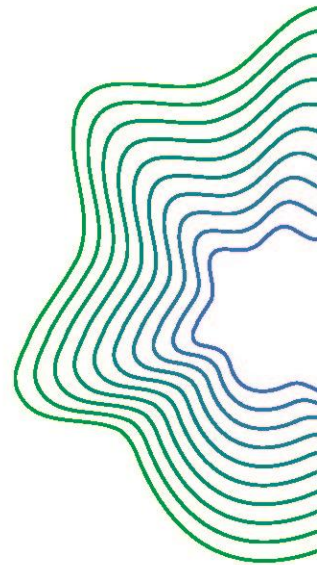

**LOHJAN
YHTEISLYSEON
LUKION
OPISKELUHUOLTO-
SUUNNITELMA**

Sisältö

Johdanto.....	1
Opiskeluhoolto.....	2
Monialainen opiskeluhoollon yhteistyö	2
1. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskelijahuoltopalvelut.....	4
2.Yhteisöllinen opiskeluhoolto ja sen toimintatavat.....	13
3.Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen	25
4.Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa	30
5.Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen	31
Liite 1.....	32
Liite 2.....	33

Oppilashuoltosuunnitelma-työryhmän kokoonpano

Panu Ruoste, rehtori
Erna Huhtala, rehtori
Liisa Jääskeläinen, rehtori
Taina Hämäläinen, vt. rehtori
Heidi Kyttälä, terveydenhoitaja
Maiju Marttinen, kuraattori
Leena Oittila, opinto-ohjaaja
Ulla Taanila, päiväkodin johtaja
Maarit Lindman, erityispäivähoidon koordinaattori

Johdanto

Uusi opiskelija- ja opiskelijahuoltolaki astui voimaan 1.8.2014. Opetushallitus on uudistanut opetussuunnitelman perusteiden opiskelija- ja opiskelijahuoltoa koskevat osuudet lukio-opetuksen osalta ja antanut kunnille määräyksen opetussuunnitelman muuttamisesta siten, että uusi opetussuunnitelma on käytössä 1.8.2016 alkaen.

Tämä opiskeluhuoltosuunnitelma on laadittu opetustoimen, varhaiskasvatuksen ja perusturvan yhteistyönä. Nuorisovaltuusto ja LoKoVa ry. ovat osallistuneet suunnitelman laadintatyöhön.

Paikallisella tasolla opiskelijahuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat opiskelijahuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisena yhteistyönä.

Suunnitelmat ovat:

- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan opiskelijahuoltoa koskeva osuus,
- paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhuollosta sekä
- yksikkökohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhuoltoa koskevaa osuutta sekä koulukohtaisia opiskeluhuoltosuunnitelmia.

Opetussuunnitelman opiskeluhuoltoa koskevassa osuudessa kuvataan lukio-opetuksen opiskeluhuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat. Siinä määritellään

- opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan,
- yksikkökohtaisten opiskeluhuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaavat linjaukset,
- yksikkökohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman perusrakenne sekä
- osa suunnitelmiin sisältyvistä asioista (esimerkiksi poissaoloihin, päihteiden käyttöön puuttuminen, sairaalaopetusyhteistyö, tapaturmat).

Kuntakohtainen opetussuunnitelma, johon opetussuunnitelman perusteet on sisällytetty, toimii suoraan pohjana yksikön opiskeluhuoltosuunnitelmalle. Näin vältetään päällekkäisiltä kirjauksilta ja varmistetaan yksiköiden yhtenäinen toimintakulttuuri.

LUKIO-OPETUS

Opiskeluhoolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskeluhooltolain käsitettä opiskeluhoolto.

Lasten ja nuorten kehitysympäristön ja koulun toimintaympäristön muuttuessa opiskeluhoollosta on tullut yhä tärkeämpi osa koulun perustoimintaa. Opiskeluhoolto liittyy läheisesti koulun kasvatus- ja opetustehtävään. Opiskeluhooltotyössä otetaan huomioon nuoren edun ensisijaisuus.

Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa koulu yhteisössä. Opiskeluhoolto toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko koulu yhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Tämän lisäksi opiskelijoilla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Monialainen yhteistyö on opiskeluhoollon keskeistä. Opiskeluhooltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen opiskelijaan ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

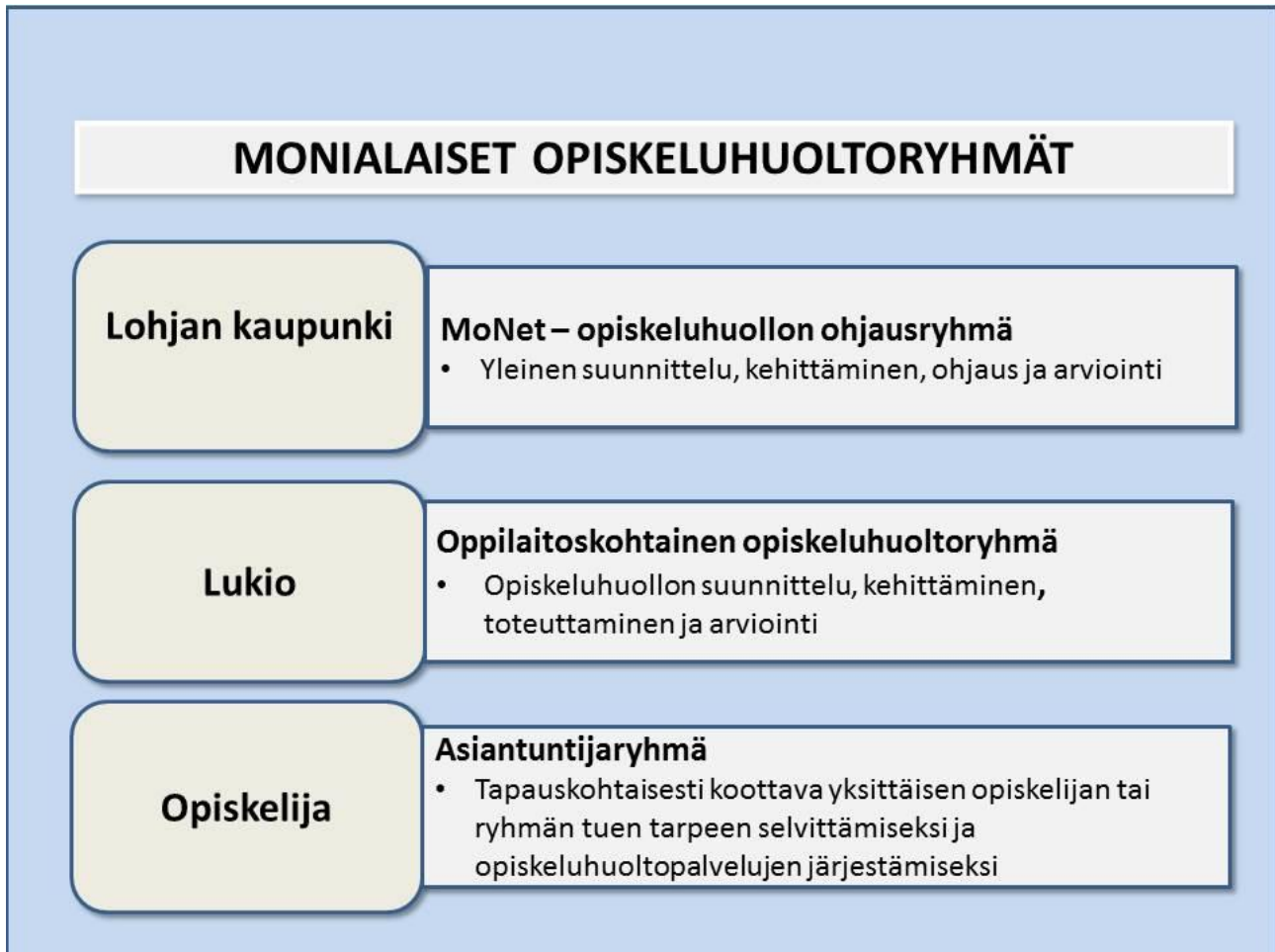
Lukio-opetuksen opiskeluhoollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa.

Monialainen opiskeluhoollon yhteistyö

Opetuksen järjestäjä asettaa **opiskeluhoollon ohjausryhmän** ja **oppilaitoskohtaiset opiskeluhooltoryhmät**. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa **asiantuntijaryhmässä**. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki opiskeluhooltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi kouluterveydenhuoltoja sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kun käsiteltävä asia edellyttää.

Opiskeluhoolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoolto toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon opiskelijan ikä ja edellytykset. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa. Koulu yhteisön tai opiskelijoiden hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä opiskelijoiden ja huoltajien kanssa. Koulussa opiskeluhoolto on kaikkien koulu yhteisössä työskentelevien ja opiskeluhooltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu koulu yhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla. Opiskeluhoollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin yksilöön, yhteisöön kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan opiskelijoille ja huoltajille siten, että ne ovat helposti saatavilla. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määräajassa.

Kunnan opiskeluhooltotyön linjauksista ja työnjaosta huolehtii **kuntakohtainen opiskeluhoollon ohjausryhmä**, joka toimii oppilas- ja opiskelijahuoltolain tarkoittamana opiskeluhoollon ohjausryhmänä lukio-opetuksen osalta. **Lohjan** opiskeluhoollon **kuntakohtaisena ohjausryhmänä** toimii monialainen MoNet-työryhmä. Ryhmä ohjaa opiskeluhoollon suunnittelua, kehittämistä ja arviointia. Alla olevassa kaaviossa on jaoteltuna monialaisten opiskeluhooltoryhmien toiminta eri tasoilla (kaupungin, oppilaitoksen ja yksittäisen opiskelijan).

Oppilaitoskohtainen opiskeluhooltosuunnitelma

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhooltosuunnitelma. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhoollon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Se on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kaupunginvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa.

Opiskeluhooltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla koulun henkilöstö, opiskelijat ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille. Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon valtuuston hyväksymä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Alla olevassa kaaviossa on esitelty keskeisiä asioita yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon liittyen ja opiskeluhooltoon läheisesti nivoutuvan oppimisen ja opiskelun tukeen liittyviä asioita.

<p style="text-align: center;">Yhteisöllinen opiskeluhoito</p> <p style="text-align: center;">Opiskeluhoito-ryhmä</p>	<p style="text-align: center;">Yksilökohtainen opiskeluhoito</p> <p style="text-align: center;">Tapauskohtainen asiantuntijaryhmä</p>	<p style="text-align: center;">Oppimisen ja opiskelun tuki</p> <p style="text-align: center;">Rehtori, opettaja, ryhmänohjaaja, erityisopettaja, opinto-ohjaaja jne.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Opiskeluyhteisön ja -ympäristön terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävien toimenpiteiden suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi • Yhteistyö ja toimenpiteet, jotka vahvistavat opiskelijoiden osallisuutta ja toimijuutta • Yhteistyö ja toimenpiteet, jotka kehittävät kodin kanssa tehtävää yhteistyötä ja lisäävät huoltajien osallisuutta • Yhteistyö ja toimenpiteet muiden asiantuntijoiden ja tahojen kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> • Yksittäisen opiskelijan tai ryhmän tuen tarpeen selvittäminen ja tukitoimien järjestäminen • Lupa opiskelijalta ja/tai huoltajalta • Laaditaan opiskeluhoitokertomus • Yhteistyö ja toimenpiteet muiden asiantuntijoiden ja tahojen kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppimisen tuen tarpeen tunnistaminen, tukitoimien suunnittelu ja toteutus • Opiskelijan tuen tarpeen arviointi (lukiseula, matikkahaavi jne.) • Erityisjärjestelyjen tarpeen kartoitus, suunnittelu ja toteutus • Oppimisen esteettömyys • Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö • Monipuoliset osaamisen arviointimenetelmät sekä pedagogiset ratkaisut

Opiskeluhoitosuunnitelman sisältö:

1. *Opiskeluhoillon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut*
2. *Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat*
3. *Yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestäminen*
4. *Opiskeluhoillon yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän huoltajien kanssa*
5. *Opiskeluhoitosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen*

1. Opiskeluhoillon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

Opiskeluhoitosuunnitelmassa esitetään arvio koulun opiskeluhoillon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhoillon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhoitopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta tukee koulun käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhoitotyöhön sekä opiskeluhoillon yhteistyöhön. Arviossa otetaan huomioon opiskeluhoillon seurannassa, kehittämisessä ja toteuttamisessa vaadittava opetushenkilöstön ja opiskeluhoillon palveluiden asiantuntijoiden työpanos. Arviossa huomioidaan myös opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään

monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhollossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa esim. kouluterveyskyselyjen, laajojen terveystarkastusten ja Oppilaitosympäristön ja terveellisuuden ja turvallisuuden ja yhteisön hyvinvointi –kartoituksen pohjalta. Lisäksi huomioidaan kouluyhteisön ja –ympäristön tarpeet, asuinalueen erityispiirteet ja oppimisen tai opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden määrä koulussa. Myös ryhmänohjaajilta ja aineenopettajilta saatua tietoa hyödynnetään opiskeluhoitotyöskentelyssä ja opiskeluhoitotoiminnan kehittämässä. Koulukohtaiset tulokset kootaan alueellisesti. Tulokset käsitellään kuntakohtaisessa opiskeluhoitollon kehittämissuunnitelmassa.

Tulevien vuosien erityisinä kehittämiskohteina opiskeluhoitotyössä ovat Lohjalla lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisesti:

- koulupoissaoloihin puuttuminen, kouluviihtyvyyden lisääminen
- opiskelijoiden kuulluksi tuleminen ja kouluyhteisön myönteinen vuorovaikutuskulttuuri

Lukion opiskeluhoitollon kehittämiskohteina tulevina vuosina:

- varhainen puuttuminen poissaoloihin ryhmänohjauksen kehittämisen osana
- yhteisöllisyyden ja kouluviihtyvyyden lisääminen (erilaiset ryhmäytystapahtumat)
- opiskelijoiden osallisuuden lisääminen
- oppimistaitojen kehittäminen osana eri oppiaineiden opetusta
- nivelvaiheen yhteistyön kehittäminen

Käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

Opiskeluhoitohoitosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä koulun työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa keskustelu on järjestettävä samana tai seuraavana päivänä. Mahdollisuus on järjestettävä myös opiskelijan huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta. Arvion tuen tarpeesta ja kiireellisyydestä tekee asianomainen kuraattori tai psykologi.

Psykologin, kuraattorin tai erityisopettajan arvion perusteella opiskelijalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa opiskelija on ohjattava saamaan muita opiskeluhoitollon palveluja sekä muuta erityisen tuen tarpeessa olevia nuoria tukevaa toimintaa.

Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla edistetään kouluyhteisön hyvinvointia ja yhteistyötä opiskelijoiden ja perheiden ja muiden läheisten kanssa sekä tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia ja sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia.

Kaikille kouluille on nimetty omat koulukuraattorit ja koulupsykologit. Mitoituksen perustana on lainsäädännöstä seuraava palveluiden tuottamisen vaatimus ja siihen liittyvät määräjat, jotka edellyttävät riittävää henkilöstömitoitusta, kelpoisuuksia ja ammatillista osaamista. Työ on jaettu alueellisesti, ja alueen kuraattorit ja psykologit muodostavat tiimin.

Hallituksen esityksessä oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi on esitetty yhtä psykologia 1000:ta opiskelijaa kohti ja yhtä koulukuraattoria 780:ta opiskelijaa kohti. Psykologiliiton suosituksen mukaan mitoituksen tulisi olla 600–800 opiskelijaa/psykologi. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentian suosituksen mukaan kuraattorimitoitus tulisi olla 600 opiskelijaa/kuraattori.

Laskennallinen kansallinen mitoitussuositus opiskeluterveydenhuollossa on 600—800 opiskelijaa/terveydenhoitaja. Lääkäreiden suositeltu mitoitussuositus opiskeluterveydenhuollossa on 2500—3000 opiskelijaa/ lääkäri. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstömitoitussuosituks tarkistetaan lähivuosina. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan oppilaitoksen sijaintikunta vastaa myös kunnan alueella sijaitsevien yksityisten toisen asteen oppilaitosten opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä. Tämä huomioidaan psykologi- ja kuraattoriresurssin kaupunkitasoisessa määrittelyssä. Näiden resurssien toteutumista seuraa koulutuksen järjestäjä opiskeluhuollon ohjausryhmän välityksellä yhteistyössä koulujen kanssa.

Koulun arvio opiskelijahuollon kokonaistarpeesta opiskeluhuoltotyössä (laskennallisen tarpeen arvioinnissa on käytetty mitoitussuosituksien ylärajaa):

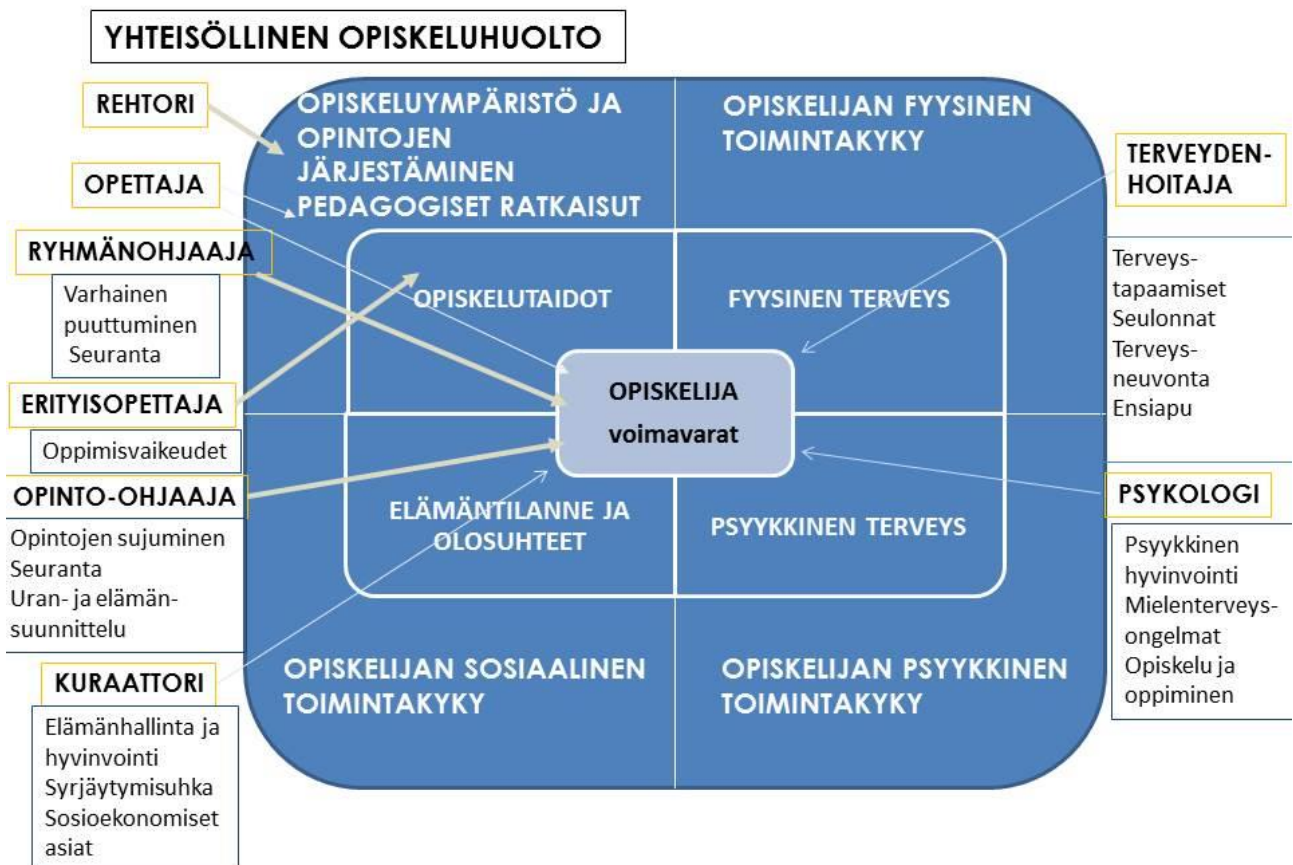
Pääkoulu (A) täyttää kunkin työntekijän osuuden													
A) Lohjan Yhteislyseon lukio													
B) Sammattin koulu													
C) Karjalohjan koulu													
D) Kisakallio													
E) Kanneljärven opisto													
TÄMÄ PÄIVITTY YIELÄ!													
Työntekijä	yksiköt	esiopetus	perusopetus	lukio / 2.aste	Nykytilanne (pvä/vko)	nykytilanne yhteensä (hlöä)	esiopetus	perusopetus	lukio / 2.aste	Opiskelijoita/työntekijä (lkm)	(lask normi)	laskennallinen tarve yht. hlöä	lisätarve hlöä
terveydenhoitaja Satu Sjöblom	A				4,5					710			
	D				0,5					130			
	yhteensä				5	1				840	800	1,05	0,05
kuraattori Maija Linna	A				3					710			
	B				1					121			
	C				1					74			
	yhteensä				5	1				905	600	1,5	0,5
lukiopsykologi Marja-Helena Kunnas	A				3					710			
	D				1					130			
	E				1					30			
	yhteensä				5	1				870		1,08	0,08
lääkäri * ?	A									710			
	yhteensä										3000	0,24	
*) lääkäri 14pv/vuosi													

Oppilaitoksen henkilöstön työn- ja vastuunjako

Opiskelijoiden kokonaishyvintointiin vaikuttavat monet tekijät. Sekä yhteisöllisen että tarvittaessa yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteena on tukea opiskelijaa eri tavoin hänen lukio-opintojensa aikana. Alla olevassa kaaviossa on tiivistettynä eri toimijoiden työnjako. Kaavion tarkoituksena on antaa selkeä kuva opiskelijoille, huoltajille ja henkilöstölle eri roolien painopisteistä. Tarkempi erittely henkilöstön työn- ja vastuunjaosta on kaavion jälkeen.

OPISKELUHUOLTO – TYÖNJAKO

Psykologit

Psykologin työn tavoitteena on nuorten opiskelun, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen sekä yksilö- että yhteisötasolla. Psykologi tarkastelee ilmiöitä ja ongelmia niin yksilön, perheen, ryhmän, yhteisön kuin organisaationkin kannalta. Työ on luonteeltaan sekä ennaltaehkäisevää että muutokseen tähtäävää, hyvinvointia edistävää ja sen mahdollisia esteitä selvittävää.

- suunnittelee ja osallistuu koulun yhteisöllisyyttä ja yleistä ilmapiiriä parantavaan ennalta ehkäisevän yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintaan
- suora asiakastyö nuorten kanssa, tarvittaessa ja opiskelijan luvalla myös perhe- ja verkostotyötä
- tarvittaessa monialaisen asiantuntijaryhmän jäsen tai kokoaja opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoollon palvelujen järjestämiseksi
- keskustelun ja mahdollisesti psykologisten tutkimusmenetelmien avulla selvittää ja pyrkii ylläpitämään tai edistämään esimerkiksi opiskelijan mielenterveyttä, tunne-elämää tai opiskelu- ja toimintakykyä
- antaa ohjausta ja neuvontaa mielenterveyteen, psykologiin kehitystehtäviin tai ihmissuhteisiin liittyvissä asioissa
- ohjaa ja neuvoo hoidon tai muiden palvelujen piiriin hakeutumisessa
- suoran asiakastyön lisäksi ns. välillinen asiakastyö (esim. tiedon kirjaaminen asiakastietojärjestelmään)
- antaa yksilöohjauksen lisäksi resurssien puitteissa myös ryhmämuotoista psykologista ohjausta ja neuvontaa
- tiedottaa omasta työstään ja mahdollisuuksien mukaan muista psykologian alaan liittyvistä asioista opiskelijoille (ensimmäisen vuoden opinto-ohjauksen tunneilla) ja esim. vanhempainilloissa ja muissa koulutustilaisuuksissa
- osallistuu kouluyhteisön hyvinvoinnin, turvallisuuden ja kouluviihtyvyyden kehittämiseen
- konsultoi opiskeluhoolloryhmän jäsenille ja muulle henkilökunnalle yksittäisen opiskelijan hyvinvointiin tai muuten psykologian alaan liittyvissä kysymyksissä

Kuraattorit

Kuraattori tekee suunnitelmallista ja tavoitteellista sosiaalityötä. Tehtävät koostuvat asiakastyöstä, opetussuunnitelman mukaisesta opiskeluhoollotyöstä, verkostotyöstä sekä yhteistyöstä eri viranomaisten ja muiden tahojen kanssa.

Kuraattori antaa opiskelijalle ja hänen lähiyhteisölleen tukea, ohjausta ja asiantuntija-apua, jolla pyritään ehkäisemään ja poistamaan opiskelijan kehitykseen liittyviä sosiaalisia vaikeuksia sekä edistämään koulun ja kodin välistä yhteistyötä.

- kartoittaa ja arvioi opiskelijan opiskelun, muun elämäntilanteen ja tuen tarpeen
- ohjaa ja neuvoo muiden palvelujen piiriin
- tekee tarvittaessa yhteistyötä opiskelijan suostumuksella perheen, lukion muiden työntekijöiden ja muiden sidosryhmien kanssa
- tarvittaessa monialaisen asiantuntijaryhmän jäsen tai kokoaja opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoollon palvelujen järjestämiseksi
- osallistuu lukion opiskeluhoolto- ja kriisiryhmän toimintaan
- työskentelee opiskelijaryhmien ja koulutyöyhteisön kanssa (esim. ryhmäyttäminen, ilmapiirikyselyt, tiedottaa omasta työstään opiskelijoille, vanhemmille ja opettajille, osallistuu kriisisuunnitelman ja väkivaltaa, kiusaamista ja häirintää koskevan suunnitelman valmisteluun)
- antaa ammatillista tukea ja välittää tietoa ryhmänohjaajille, opettajille, opiskelijaohollon henkilöstölle sekä muille yhteistyötahoille

- konsultoi ja osallistuu verkostotyöhön etenkin lastensuojeluun kuuluvissa asioissa
- osallistuu koulun ulkopuolisiin työryhmiin opiskeluhuollon sosiaalityön asiantuntijana
- osallistuu opiskeluhuollon kehittämiseen ja oman ammattikunnan yhteistyöhön ja työn kehittämiseen
- tekee tarvittavat kirjaamiset esim. asiakastietojärjestelmään tai muut kirjalliset työt (esim. sosiaaliset selvitykset ja lausunnot)
- toimii aktiivisesti mahdollisten kiusaamistapausten selvittämisessä ja seurannassa

Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on edistää ja ylläpitää nuorten terveyttä ja hyvinvointia yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön ja vanhempien kanssa vahvistamalla nuoren omia voimavaroja, ennaltaehkäisemällä syrjäytymistä, tukemalla nuorta itsenäistymisessä sekä vahvistamalla nuoren elämänhallintaa.

Opiskeluterveydenhuollossa työskentelee terveydenhoitaja ja lääkäri. Terveystapaamiset kutsuu kaikki ensimmäisen vuoden opiskelijat terveystapaamiseen ja toisena vuonna opiskelijoilla on laaja terveystarkastus (terveydenhoitajan ja lääkärin), tytöillä oppilaitoksessa ja pojilla kutsuntatarkastuksen yhteydessä. Terveystapaamisissa kartoitetaan nuoren terveyttä, elintapoja, ihmissuhteita, päihdekäyttäytymistä sekä pyritään havaitsemaan tukea tarvitsevat nuoret. Perheiden kanssa tehdään yhteistyötä.

Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu myös ensiavullinen sairaanhoito. Lohjalaisten lukio-opiskelijoiden sairaanhoito järjestetään opiskelijan oman asuinalueen terveysasemalla. Ulkopaikkakuntalaisten opiskelijoiden sairaanhoitopalvelut järjestetään keskustan terveysasemalla. Ulkopaikkakuntalainen opiskelija voi hakeutua myös kotipaikkakuntansa terveystapaamisten piiriin.

Terveydenhoitaja:

- terveydenhoitaja on lukiolla päivittäin. Avovastaanotto ilman ajanvarausta ja tapaamiset ajanvarauksella (paitsi parilliset torstai- ja perjantai-illat Kisakallion Urheiluopistossa)
- tekee opiskelijoiden määräaikaisten terveystapaamisten ja yksilöllisten tapaamisten tarpeen mukaan.
- arvioi hoidon tarpeen, hoidolliset toimenpiteet ja jatkohoitoon ohjauksen ensiaputilanteissa ja sairaustapauksissa
- opiskelijoilla on mahdollisuus hakeutua terveydenhoitajan vastaanotolle myös sairaanhoidollisissa asioissa. Opiskelija ohjataan kunnallisiin perusterveydenhuollon palveluihin samoin perustein kuin muutkin kuntalaiset
- opiskelijoiden erityisen tuen tarpeen tunnistaminen ja opiskelijan tukeminen, tarvittaessa ohjaus jatkotutkimuksiin tai muiden palvelujen piiriin
- yhteydenpito huoltajiin opiskelijan luvalla, tarvittaessa osallistuminen perhe- ja verkostopalaveriin, vanhemmuuden tukeminen
- kirjaa asiakaskäynnit terveydenhuollon sähköiseen potilastietojärjestelmään. Potilasasiakirjoihin merkitään hoidon tarpeen, järjestämisen, suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan turvaamiseksi tarpeelliset tiedot
- selvittää terveystarkastuksista poisjäävien opiskelijoiden tuen tarpeen
- osallistuu terveydenhuollon asiantuntijana lukion yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän toimintaan
- antaa terveysneuvontaa opiskelijaryhmille ja ryhmien ohjaaminen mahdollisuuksien mukaan monialaisena yhteistyönä
- tekee yhteistyötä lukioyhteisön muiden toimijoiden kanssa (esim. osallistuminen päihdestrategian, kiusaamisen ehkäisy- ja toimintaohjelman sekä kriisityönstrategian tekoon ja käsittelyyn)
- tekee tarvittaessa yhteistyötä terveystiedon tai muiden aineiden opettajien kanssa
- osallistuu vanhempainiltoihin mahdollisuuksien mukaan
- edistää oppimisympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta yhteistyössä muiden oppilaitoksessa toimivien kanssa

- oppimisympäristön terveellisyden ja turvallisuuden tarkastaminen joka kolmas (3.) vuosi yhteistyössä muiden oppilaitoksessa toimivien kanssa
- antaa konsultaatioapua oppilaitoksen henkilöstölle opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa.
- osallistuu kehittämistyöhön (esim. toiminta- ja tukimallien kehittäminen, huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen, kriisivalmiuden kehittäminen oppilaitoksessa).

Lääkäri

Lääkäri on opiskeluterveydenhuollon lääketieteellinen asiantuntija. Hän toimii yhteistyössä terveydenhoitajan kanssa. Opiskelijaterveydenhuollon lääkärintarkastukset tehdään pääsääntöisesti toisen opiskeluvuoden aikana. Terveystenhoitaja voi myös konsultoida puhelimitse tai potilastietojärjestelmän kautta lääkäriä.

Rehtori

Rehtori vastaa opiskeluhoollon toiminnasta, tuloksellisuudesta ja kehittämisestä tässä opiskeluhoollon suunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden ja toimintatapojen mukaisesti.

- opettajien konsultointi
- opiskelijatapaamiset
- yhteistyö huoltajien kanssa ja huoltajien konsultointi
- yhteistyö vanhempainyhdistyksen kanssa
- alueellinen yhteistyö
- vastaa opiskeluhoollon toimintasuunnitelman laatimisesta yhdessä yhteisöllisen hyvinvointiryhmän, oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa osana lukuvuosisuunnitelmaa
- huolehtii siitä, että henkilöstölle tarjotaan riittävästi koulutusta opiskeluhoollotyöhön
- vastaa opiskeluhoollotyöhön liittyvän tiedotussuunnitelman toteuttamisesta omalta osaltaan
- toimii puheenjohtajana yhteisöllisen hyvinvointiryhmän (YHR) kokouksessa ja huolehtii siitä, että kokouksesta laaditaan muistio
- huolehtii siitä, että yhteisöllisellä hyvinvointiryhmällä (YHR) on suunnittelu- ja arviointitilaisuus vähintään kerran lukuvuodessa
- vastaa siitä, että opiskeluhoollotokertomukset tallennetaan oikein ja niitä pääsevät lukemaan vain niihin oikeutetut henkilöt
- huolehtii nuorisolain mukaisista tietojen ilmoittamisesta etsivälle nuorisotyölle (Lohjalla Linkki) yhdessä opintosihteerin kanssa

Aineenopettaja

Aineenopettaja huolehtii opiskelijoiden hyvinvoinnista muun muassa seuraamalla kurssien suorittamista ja opiskelijoiden opetukseen osallistumista sekä kiinnittämällä huomiota opiskelijoiden oppimiseen, työskentelyyn, käyttäytymiseen ja jaksamiseen oppitunneilla.

- seuraa omien kurssiensa opiskelijoiden hyvinvointia ja opiskelijoiden opetukseen osallistumista

- merkitsee päivittäin opiskelijoidensa poissaolot Wilmaan. Opiskeluhuollollisesta tapaamisesta (käynti psykologin, terveydenhoitajan tai kuraattorin vastaanotolla) ei merkitä poissaoloa, koska käyntitieto on salassa pidettävä asia.
- keskustelee opiskelijan kanssa, kun hänellä syntyy huoli opiskelijasta ja ilmoittaa tarvittaessa asiasta ryhmänohjaajalle opiskelijan luvalla
- poissaolojen seuranta prosessikaavion mukaan ja mahdollisista kurssikeskeytyksistä informoiminen
- opettaa oman oppiaineen kannalta merkityksellisiä opiskelutekniikoita
- konsultoi tarvittaessa erityisopettajaa opiskelijoiden oppimisvaikeuksista
- konsultoi tarvittaessa terveydenhoitajaa, psykologia tai kuraattoria opiskelijan tukimuodoista (nimettömästi tai opiskelijan luvalla nimellä)
- ohjaa tarvittaessa esim. oppiaineen kertauskursseille, läksykerhoon, vertaistutoroinnin pariin tai sopii muista opiskelujärjestelyistä
- osallistuu tarvittaessa huoltajatapaamisiin oppiaineensa asiantuntijana

Ryhmänohjaaja

Ryhmänohjaaja (ro) on oman ryhmänsä tärkein tukihenkilö ja lähiohjaaja, joka pyrkii edistämään ryhmänsä opiskelijoiden hyvinvointia yksilö- ja yhteisötasolla. Ryhmänohjaajien ja huoltajien välisellä yhteistyöllä tuetaan opiskelijan hyvinvointia, opiskelua ja opiskeluedellytyksiä. Ryhmänohjaaja saa tukea työhönsä lukionsa opinto-ohjaajalta, erityisopettajalta, rehtorilta ja muilta opiskeluhoitoryhmän jäseniltä. Ryhmänohjaaja osallistuu mahdollisiin koulutuksen järjestäjän tarjoamiin ryhmänohjaajille kohdennettuihin koulutuksiin

- havainnoi ryhmänsä opiskelijoiden hyvinvointia tavatessaan opiskelijoita
- käy kahdenkeskiset keskustelut oman ryhmänsä ensimmäisen vuoden opiskelijoiden kanssa vähintään kerran lukuvuoden aikana (ensimmäisen jaksoarvioinnin jälkeen), muiden vuosikurssien opiskelijoiden kanssa tarpeen mukaan (ohjeita ja kysymyksiä ro-haastattelua varten on Opemapissa)
- seuraa opiskelijan poissaoloja viikoittain ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin yhteisesti sovitun prosessimallin mukaisesti
- myöntää maksimissaan 5 päivän poissaolon (ei koeviikolle) (lomake opiskelijan poissaolon myöntämiseen on koulun kotisivulla ja Opemapissa)
- tarkistaa opiskelijan opiskelumenestyksen jaksoittain jaksoarvioinnin valmistuttua (hylätyt ja keskeneräiset kurssit, heikentyneet arvosanat ja kurssikertymän, yleistavoitteena on lukion suorittaminen kolmessa vuodessa)
- tiedottaa opinto-ohjaajalle ryhmänsä opiskelijoiden tilanteesta/huolenaiheista viimeistään viikon sisällä jaksoarvioinnista
- antaa opettajalle tiedon sellaisesta opiskelijaa koskevasta asiasta, joka opettajan on hyvä tietää (kunkin jakson alussa Wilman kautta niille opettajille, jotka opettavat opiskelijaa; opiskelijan luvalla)
- keskustelee opiskelijan kanssa sekä tarvittaessa opinto-ohjaajan ja aineenopettajien kanssa, jos huoli nuoresta syntyy)
- ohjaa tarvittaessa opiskelijan opinto-ohjaajan, erityisopettajan tai opiskeluhoillon työntekijän luokse
- osallistuu oman ohjausryhmänsä vanhempainiltoihin
- pitää yhteyttä huoltajiin opiskelijan hyvinvoinnin edistämiseksi esim. sähköisten välineiden ja/tai tapaamisten kautta
- osallistuu tarvittaessa huoltajatapaamisiin
- opastaa opiskelijoita opintojen käytännön asioissa
- tukee ryhmäytymistä ja sosiaalisten verkostojen rakentumista koko lukion ajan
- osallistuu lukion yhteisten vuositasoittaisten tilaisuuksien järjestelyihin yhteisöllisyyden vahvistamiseksi lukiokohtaisesti sovitavalla tavalla (esimerkiksi ryhmäytymispäivät, vanhojen tanssit, penkkarit, kulttuuripäivä, yo-juhla)
- osallistuu opinto-ohjaajan ro-palaveriin
- osallistuu tarvittaessa opiskeluhoitoryhmän kokouksiin

Opinto-ohjaaja

Opinto-ohjaaja on mukana opiskeluhuollon ohjauksen suunnittelussa, kehittämisessä, toteuttamisessa ja arvioinnissa yhdessä lukion muun henkilökunnan kanssa.

Jokaisella opiskelijalla on nimetty henkilökohtainen opinto-ohjaaja, jonka kanssa hänellä on mahdollisuus kahdenkeskisiin luottamuksellisiin keskusteluihin. Lukioiden opiskeluhuollossa opinto-ohjaajan työ painottuu ennaltaehkäisevään työhön.

- ohjaa lukio-opiskelun käytäntöihin
- antaa tukea opiskelutaitoihin ja elämänhallintaan
- opastaa aine- ja kurssivalinnoissa
- ohjaa kiinnostuksien ja vahvuuksien kartoittamiseen
- ohjaa ja tarkistaa opiskelijan ylioppilastutkintoon liittyviä asioita
- kartoittaa yhdessä opiskelijan kanssa ammatillista suuntautumista ja jatkokoulutusvaihtoehtoja
- osallistuu opiskeluhuollollisiin tehtäviin
- pitää henkilökohtaiset keskustelut kaikille ensimmäisen vuoden opiskelijoille ja abiturienteille
- antaa yksilö- ja pienryhmäohjausta tarvittaessa
- on yhteisöllisen hyvinvointiryhmän jäsen
- tarkistaa opiskeluvaikeuksien ilmaantuessa nuoren kokonaistilanteen ja opinto-ohjelman yhdessä nuoren kanssa
- tiedottaa tarvittaessa huolestaan opiskelijan huoltajalle
- ohjaa opiskelijaa eteenpäin tarvittaessa muihin asiantuntijapalveluihin, esimerkiksi erityisopettajalle, kuraattorille, psykologille tai koulun ulkopuoliselle toimijalle
- tekee opintojen henkilökohtaisen opintosuunnitelman koko lukion ajalle ja pidentämissuunnitelman yhdessä opiskelijan kanssa (suunnitelmat päivitetään säännöllisesti), tarvittaessa mukana ovat myös huoltajat; tiedottaa huoltajalle opintojen pidentämisestä esim. wilman kautta.
- järjestää ja osallistuu tarpeen mukaan huoltajatapaamisiin
- tekee jokaisen opiskelijan kanssa henkilökohtaisen jatko-opintosuunnitelmasuunnitelman
- merkitsee opiskelijan poissaolon oppitunnilta opo-merkinnällä

Opintosihteeri

- ohjaa opiskelijaa matkatuki- ja opintotukiasioissa
- opiskelijarekisterin ylläpito
- yhdessä rehtorin kanssa ilmoittaa etsivään nuorisotyöhön koulun keskeyttäjät

Oppimisen ja opiskelun tuki

Oppimisen erityistä tukea ei lueta kuuluvaksi varsinaiseen opiskeluhooltoon, mutta sillä on tärkeä rooli nuoren opiskeluhyvinvoinnin edistämiseksi. Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan tukeminen on kouluyhteisössä jokaisen opettajan vastuulla. Erityisen tuen avulla autetaan ensisijaisesti opiskelijaa, jolla on kielellisiä erityisvaikeuksia tai muita oppimisvaikeuksia. Erityisellä tuella tarkoitetaan opettajan antamia opiskeluun liittyviä arkipäivän tukitoimia sekä ylioppilastutkintolautakunnan erikseen määrittelemiä erityisjärjestelyjä, jotka viime kädessä toteutetaan ylioppilaskirjoituksissa. Opiskelun erityinen tuki toteutetaan lukion erityisopettajan, opinto-ohjaajien, lukiopsykologin, kuraattorin, ryhmäohjaajien ja aineenopettajien monialaisena yhteistyönä, johon opiskelija itse ja tarvittaessa hänen huoltajansa osallistuvat.

Erityisopettaja

Erityisopettajan antaa pedagogista tukea, joka kohdistuu oppimaan oppimiseen ja itsetunnon vahvistamiseen oppijana. Lukion erityisopettaja ei ole vastuussa opetussuunnitelman mukaisten oppiaineiden opetuksesta eikä eri oppiaineiden tukiopetuksesta. Lukion erityisopettajan rooli on siis hyvin erilainen verrattuna perusopetuksen erityisopettajan rooliin.

- teettää lukiseuloja ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille sekä mahdollisesti matematiikan perusosaamisen kartoituksia (ns. matikkahaavi)
- vastaa lukiseulan tulosten tulkinnasta ja opastaa tarvittaessa lukioaikaisiin erityisjärjestelyihin
- ylläpitää kokonaiskuvaa erityisjärjestelyistä ja tiedottaa niistä tarvittaessa opettajia (lisäaika, tietokoneen käyttöoikeus, suurikokoiset tehtävävihkot jne.)
- haastattelee ne opiskelijat, joiden lukiseulan tulokset viittaavat mahdolliseen erityisen tuen tarpeeseen
- tekee opiskelijoille yksilötestejä haastattelujen perusteella
- opastaa ja ohjaa opiskelijoita oppimisvaikeuksissa mahdollisuuksien mukaan
- kirjoittaa tarvittavat lukilausunnot ylioppilastutkintolautakunnalle ja ohjaa opiskelijaa tarvittaessa ylioppilaskirjoituksiin liittyvien erityisjärjestelyjen tai esim. vieraskielisyys selvityksen hakemisessa
- konsultoi aineenopettajia ja S2-opettajia opiskelijoiden oppimisvaikeuksiin liittyvissä pedagogisissa kysymyksissä sekä oppimisvaikeuksiin liittyvien erityisjärjestelyjen käytön suunnittelussa ja arvioinnissa lukio-opintojen aikana ja ylioppilaskokeissa
- tekee yhteistyötä huoltajien kanssa
- verkostoituu mahdollisuuksien mukaan muiden toisen asteen oppilaitosten erityisen tuen asiantuntijoiden kanssa

2. Yhteisöllinen opiskeluhoolto ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhoollon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä opiskelijoiden, huoltajien sekä muiden nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Yhteisöllisessä opiskeluhoollotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään kouluyhteisön ja opiskelijaryhmien hyvinvointia. Opiskelijoiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on tärkeää yhteisöllisessä opiskeluhoollossa ja osaltaan hyvinvointia vahvistavaa. Opiskeluhoolto luo kouluyhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennaltaehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan aktiivisesti sekä koulun toimintaan että sen kehittämiseen ja myös yhteiskunnalliseen toimintaan. Lukiossa opiskelija voi vaikuttaa asioihin esim. osallistumalla opiskelijakunnan ja tutor-toimintaan, vastaamalla erilaisiin palautekyselyihin ja osallistumalla erilaisten työryhmien toimintaan (esim. Keke). Opiskelijoilta ja/tai opiskelijakunnalta pyydetään kannanottoja koulun toimintaan liittyviin asioihin ja niihin reagoidaan mahdollisuuksien mukaan. Opiskelijakunta tai opiskelijakunta yhdessä henkilökunnan kanssa voi järjestää koko koulun väelle yhteisiä tapahtumia ja tilaisuuksia, joiden tavoitteena on osallisuuden vahvistaminen ja yhteisöllisyyden lisääminen

Yhteisöllisyyttä ja kouluviihtyvyyttä pyritään lukiossa lisäämään myös kehittämällä tutor-toimintaa eri muodoissaan. Ryhmänohjaajan roolin kehittämisellä ja vahvistamisella tähdätään sekä yhteisöllisen että yksilöllisen hyvinvoinnin lisääntymiseen. Tavoitteena on, että ryhmäytämistoimintoja kehittämällä ja ryhmäytystapahtumien ajankohtia aikaistamalla, saadaan heti opintojen alusta opiskelijaryhmiin mahdollisimman hyvä ryhmähenki ja opiskelijatuntemuksen parantumisella mahdollistetaan varhaisempaa puuttamista mahdollisissa huolta herättävissä asioissa.

Ennaltaehkäisevän toiminnan esimerkkejä

<p>Ryhmittely</p> <ul style="list-style-type: none"> ryhmäkokojen pienentäminen mahdollisuuksien rajoissa mahdollisuuksien mukaan kiinteämmät ryhmän ensimmäisen vuoden opiskelijoille lukuvuoden alussa ryhmäyttämiseen painottaminen etenkin ensimmäisen vuoden opiskelijoille 	<p>Pedagogiset keinot</p> <ul style="list-style-type: none"> opiskelijoita osallistava pedagogiikka opiskelijan yksilölliset tarpeet pyritään huomioimaan opetuksessa ja arvioinnissa motivaatio ja kannustus: oppimista tukeva ilmapiiri opiskelijan oppimistaitojen kehittäminen eri oppiaineiden opetuksen osana opetustilojen oppimista tukeva sisustaminen ja käyttö
<p>Koulun ja kodin välinen yhteistyö</p> <ul style="list-style-type: none"> vanhempainillat ja –infot yhteydenpito kotiin yhteistyö oppimisen tukemisessa yhteistyö tiedonsiirrossa perheen kasvatustyön tukeminen perheen oma vastuu ja tehtävät vanhempana 	<p>Varhainen ongelmien tunnistaminen ja puuttuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> opintojen etenemisen seuranta opiskelijan käyttäytymisen ja hyvinvoinnin seuranta poissaolojen seuranta henkilökunnan koulutus (ryhmänohjaajan roolin vahvistaminen) opiskeluhooltohenkilöstön konsultointi huolen herätessä
<p>Monipuolinen seuranta</p> <ul style="list-style-type: none"> kouluterveyskyselyt opiskelija- ja huoltajapalautteet palautteet opettajilta, ryhmänohjaajilta ja muulta henkilökunnalta opiskeluhooltoryhmän toiminnan arviointi 	<p>Osallisuutta, kasvua ja oppimista tukeva toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> tutor- ja vertaistutor-toiminta, tv-tutorit opiskelijakunnan ja kestävä kehityksen ryhmän toiminta erilaiset yhteiset tapahtumat (esim. kulttuuripäivä, jaksokonsertit) yhteistyö eri sidosryhmien kanssa (esim. nuorisotoimi, alumnit jne.)

Opiskelu yhteisön ja ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen, terveelliseen ja esteettömään opiskelu ympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Koulun järjestyssäännöt lisäävät kouluyhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä. Järjestyssäännöt ovat luettavissa mm. koulun kotisivuilla ja lukuvuosiedotteessa ja ne käydään läpi lukuvuoden alussa ryhmänohjaustunneilla.

Hyvät työ- ja opiskeluolosuhteet luovat edellytykset koko opiskeluyhteisön hyvinvoinnille, työ- ja opiskelukyvyyn säilyttämiselle sekä tulokselliselle oppimiselle. Opiskelijoiden terveyden edistämiseksi on kouluyhteisön ja opiskelu ympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastettava yhteistyössä oppilaitoksen ja sen opiskelijoiden, opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittavien muiden asiantuntijoiden kanssa.

Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja –välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan.

Esteettömyys ja opiskelijan tasavertainen kohtelu ovat koulutuksellisen tasa-arvon keskeinen osa. Esteetöntä opiskeluympäristöä toteutetaan huomioimalla opiskelijoiden tarpeet luokkaopetuksessa ja myös oppimisen ja opiskelun tuen avulla. Tarkoituksena on auttaa opiskelijaa siten, että hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa lukio-opintonsa loppuun.

Opiskelija voi tarvita tukea eri syistä, esim. jos hän on tilapäisesti jäänyt opinnoissaan jälkeen tai opiskelijat, joiden opiskelu on heikentynyt psyykkisistä tai sosiaalisista syistä. Tuen muotoina voivat olla esim. vaihtoehtoiset opetusmateriaalit ja –menetelmät, opetuksen erityisjärjestelyt, pidennetty opiskelu-aika, kertauskurssit, läksykerhot, vertaistutorien hyödyntäminen, jokin apuväline tai esim. oppitunnin tallennus asian myöhempää kertausta varten tai mahdollisuus tutustua oppitunnilla käsiteltävään materiaaliin etukäteen. Tukimuodot sovitaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Opetuksen erityisjärjestelyistä informoidaan ryhmänohjaajaa, opinto-ohjaajaa ja kyseisen aineen opettajaa.

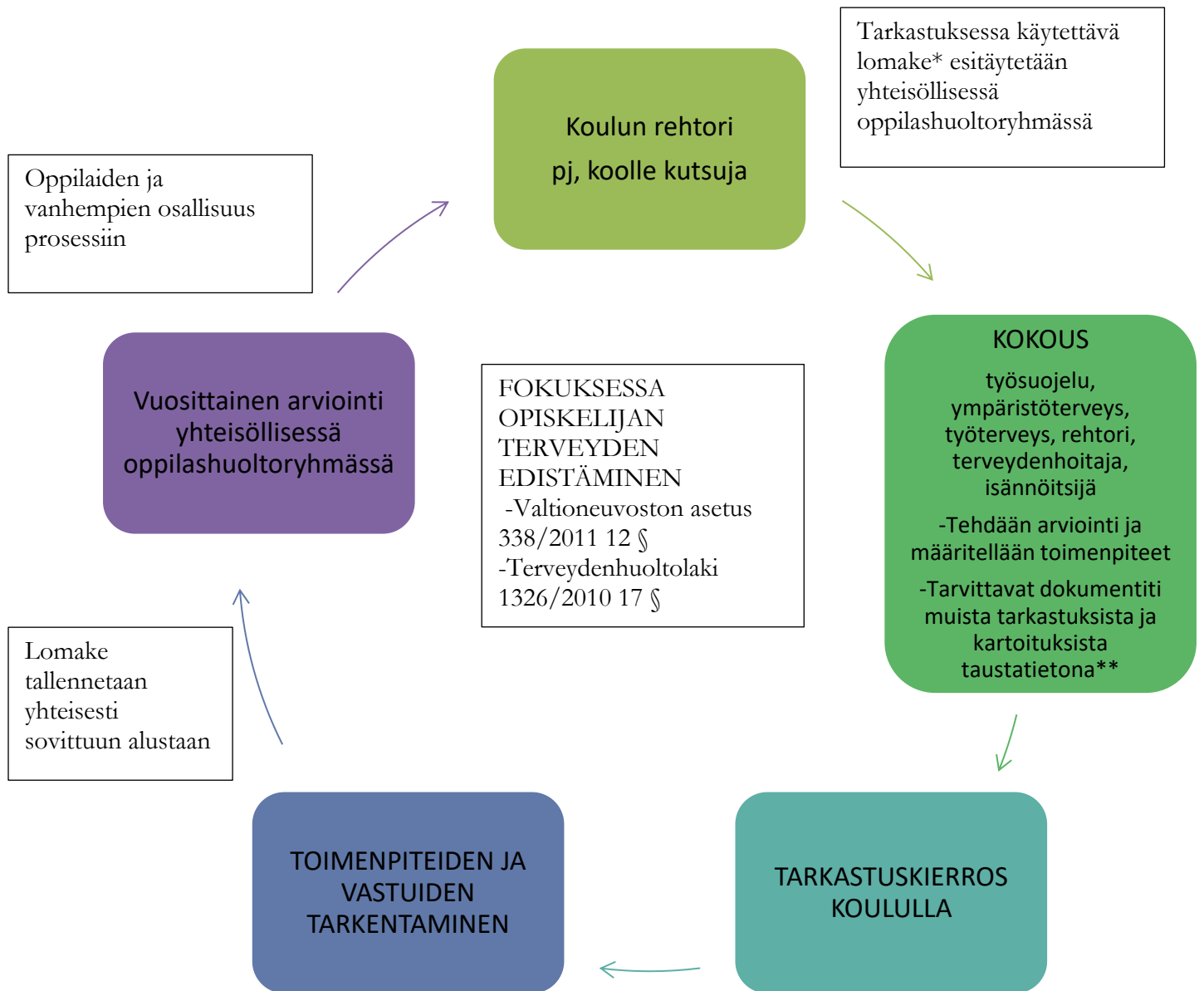
Lohjan mallin mukaisesti opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta seurataan säännöllisillä tarkastuksilla. Joka kolmas vuosi kutsutaan kokoon viranomaisryhmä ja vähintään kerran vuodessa yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä arvioi tilannetta oheisen (seuraava sivu) prosessikaavion mukaisesti. Fyysiset työolot, kuten sisäilman laatu, koulutyön ergonomia, tapaturmavaarat, kalusteiden, sosiaalitoimien, säilytystilojen ja koulun siivouksen asianmukainen taso huomioidaan tarkastuksessa. Tapaturmia pyritään vähentämään kirjaamalla ne systemaattisesti ja sitä kautta seuraamaan ja arvioimaan mahdollisia tapaturmavaaroja.

Yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa ja jatko-opintojen suunnittelussa

Opiskeluhoitojen tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Eri koulutusasteiden vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa opiskelijahuollon toimintaa kokonaisuutena. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Opiskeluhoitojen monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään kouluyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Kehittämistyö edellyttää opiskeluhoitojen suunnitelmallista arviointia.

Siirtymävaiheista on laadittu kuvaukset, jotka löytyvät opetuksen ja oppilashuollon palveluvalikosta. Siirtymävaiheissa huolehditaan sekä opetuksen että opiskelijahuollon järjestämiseksi tarvittavien tietojen siirtämisestä. Tietoja siirretään yhteistyössä opiskelijan ja huoltajan kanssa. Yksilökohtaisen opiskeluhoitojen toteuttamisen kannalta välttämättömät tiedot voidaan kuitenkin siirtää joka tapauksessa. Jos opiskelija siirtyy toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen, tähän tarvitaan kuitenkin opiskelijan, tai mikäli hänellä ei ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, huoltajan suostumus.

KOULUYHTEISÖN JA OPISKELUYMPÄRISTÖN TERVEELLISYYS JA
TURVALLISUUSTARKASTUKSET LOHJALLA, arviointi joka 3.vuosi
versio 19.10.2015

*Arvioinnissa käytetään lomaketta Opiskelu ympäristön arviointi, no. 527061. Linkki:

http://www.lohja.fi/Liitetiedostot/perusturva/Lomakkeet/Opiskeluterveydenhuollon%20lomakkeet/Opiskeluym p%E4rist%F6n%20arviointilomake_Lohja.pdf

**Muut tarvittavat dokumentit: työpaikkaselvitys, työsuojelutarkastus, ympäristöterveyden tarkastus, kouluterveyskysely, sisäilmakartoitus, ilmanvaihdon käyntiajat, nuohous yms.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitotryhmän toimintatavat ja käytännöt

Lukiossa toimii opiskeluhoitotryhmä. Ryhmä on monialainen ja sitä johtaa rehtori. Ryhmään kuuluvat psykologi, kuraattori, terveydenhoitaja, erityisopettaja ja opinto-ohjaajat. Ryhmään pyydetään sovitusti muita opettajia ja asiantuntijoita. Ryhmän tehtävänä on suunnitella, kehittää, ohjata ja arvioida koulukohtaista opiskeluhoitotyötä. Koulukohtaisen opiskeluhoitotryhmän keskeisenä tehtävänä on koulu yhteisön hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen.

Opiskeluhoitotryhmä kokoontuu säännöllisesti (vuosikellotetut tapaamiset) yhteisöllisen opiskeluhoitotryhmän merkeissä. Opiskeluhoitotryhmän jäsenet voivat tarvittaessa konsultoida keskenään joko opiskelijan nimellä, jos tähän on opiskelijan lupa tai opiskelijan nimeä mainitsematta, jos tähän ei ole lupaa. Opiskeluhoitotryhmän vuosittaisessa seminaarissa arvioidaan opiskelijahoitotryhmän kuluneen lukuvuoden toimintaa ja seuraavan lukuvuoden kehittämistarpeita tai painopistealueita. Tulevina tavoitteina on esim. ryhmänohjauksen kehittäminen ja ryhmänohjaajan roolin vahvistaminen ja sitä kautta mahdollisesti parantaa varhaista puuttamista opiskelijan asioihin ja ennaltaehkäistä mahdollisia ongelmia. Ryhmänohjauksen kehittämisen toivotaan myös parantavan opiskelijoiden kokemaa yhteisöllisydentunnetta ja sitä kautta lisätä tavoitteena on lisätä kouluviihtyvyyttä ja –hyvinvointia.

Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä opiskelijoiden, hoitajien sekä muiden nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Yhteisöllisessä opiskeluhoitotryhmässä käsitellään mm. kouluterveyskyselyn tulokset, kriisisuunnitelmat ja koko koulu yhteisön hyvinvointiin tähtäävät toimintatavat, joita kehitetään ja muokataan saadun palautteen ja arvioinnin pohjalta.

Opiskeluhoitotryhmä voi olla suunnittelemassa erilaisia teemapäiviä, koulukohtaisia kyselyjä ja erilaisia koulun toimintakulttuurin kehittämiseen tähtäviä toimenpiteitä ja ohjelmia. Samoin ryhmän jäsenet voivat kuulla opiskelijakunnan jäseniä ja olla mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa koulun vanhempainiltoja ja kouluun tutustumispäiviä. Opiskeluhoitotryhmän jäsenet voivat myös toimia jäsenenä koulun kehittämistiimeissä tai olla niissä mukana oman alansa asiantuntijoina.

Lukion opiskeluhoitotryhmästä kokonaisuutena tiedotetaan opiskelijoita ja hoitajia aina lukuvuoden alussa koulutiedotteessa, vanhempainilloissa, koulun nettisivuilla ja tarvittaessa Wilma-viesteillä. Opiskelijoita ja heidän hoitajiaan ohjataan hakemaan heidän tarvitsemiaan opiskeluhoitopalveluja. Tutor-opiskelijat kierrättävät uudet opiskelijat koulurakennuksessa, jolloin myös opiskeluhoitohenkilöstön tilat tulevat tutuiksi.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa

Lukio tekee yhteistyötä mm. kaupungin nuorisotoimen ja etsivän nuorisotyön kanssa, muiden oppilaitosten ja poliisin kanssa. Lukiolta on edustaja nuorisoverkostossa ja nuorisotakuupalaverissa. Koululla pidetään opiskeluhoitotryhmään liittyviä asiantuntijaesityksiä ja eri kursseilla voidaan tehdä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Myös eri oppiaineiden opiskeluun voi liittyä vierailuja tai tutustumiskäyntejä esim. nuorisotoimen tai poliisin palveluiden toimintaan. Teemaopintoihin voidaan sisällyttää tai hyväksilukea nuorten hyvinvointiin ja osallistamiseen keskittyvää yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Opiskeluhoitotryhmän työntekijät osallistuvat koulu yhteisössä opiskelijan terveyden edistämiseen ja terveystiedon vahvistamiseen yhteistyössä opetushenkilöstön ja opiskeluhoitotryhmän asiantuntijoiden kanssa. Terveystieto-oppiaineen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä opiskeluhoitotryhmän ja muun opiskeluhoitotryhmän henkilöstön kanssa. Terveystiedon opettaja voi osallistua opettajan tukena terveystiedon opetukseen.

Opiskeluhoitotryhmän terveystarkastukset ovat osa lukion terveystiedon opetusta. Opiskeluhoitotryhmässä toteutetaan nuoren kehitystason mukaisesti terveystiedon opetusta ja – ohjausta. Yksilö- ja ryhmäneuvonnassa painotetaan kansanterveyden kannalta keskeisiä aiheita ja tekijöitä, joita

esimerkiksi kouluterveyskysely nostaa esiin. Näitä ovat: mielenterveys, seksuaalisuus, tartuntataudit, väkivalta ja koulukiusaaminen, tapaturmien ehkäisy ja turvallisuus, ravitsemus, painon hallinta, tupakoinnin, päihteiden ja huumausaineiden käytön ehkäisy ja lopettaminen, uni ja lepo, hygienia, suun terveys, liikunnallinen elämäntapa sekä tietokonepelit, tv-viihde ja viihde-elektronikka. Yksilö- ja ryhmäneuvontaa toteutetaan suunnitelmallisesti ja opiskelijoiden kehitykselliset tarpeet huomioiden kohdennettuna opiskelijoille ja heidän huoltajilleen. Lapsen ja nuoren seksuaalisen kaltoinkohtelun kohtaamiseen löytyy toimintaohje palveluvalikosta.

Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Opiskelijan tehtävänä on huolehtia koulunkäynnistä työjärjestyksen mukaisesti ja huoltajan tulee selvittää alaikäisen opiskelijan poissaolot Wilmaan. Opiskelijat, jotka ovat täyttäneet 18 vuotta, selvittävät itse poissaolonsa. Opiskelija voi saada luvan satunnaiseen poissaoloon ao. aineenopettajalta (yleensä suullisesti). Erityisellä lomakkeella haetaan korkeintaan viikon poissaololupa ryhmänohjaajalta ja yli viikon kestävä vapautus koulunkäynnistä lukion rehtorilta.

Ryhmänohjaaja seuraa Wilman välityksellä ryhmänsä opiskelijoiden poissaoloja viikoittain. Opettaja seuraa omien kurssiensa opiskelijoiden poissaoloja ja myöhästymisiä ja kirjaa ne Wilmaan päivittäin. Tarvittaessa aineenopettaja keskustelee opiskelijan kanssa poissaoloista omalta kurssiltaan ja ryhmänohjaaja keskustelee yleisemmin poissaoloista ja ohjaa opiskelijan tarvittaessa opiskeluhuollon pariin. Alaikäisen opiskelijan kohdalla tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa ja pyritään yhteisesti löytämään keinoja, joilla puuttua poissaoloihin ja niiden taustalla oleviin syihin.

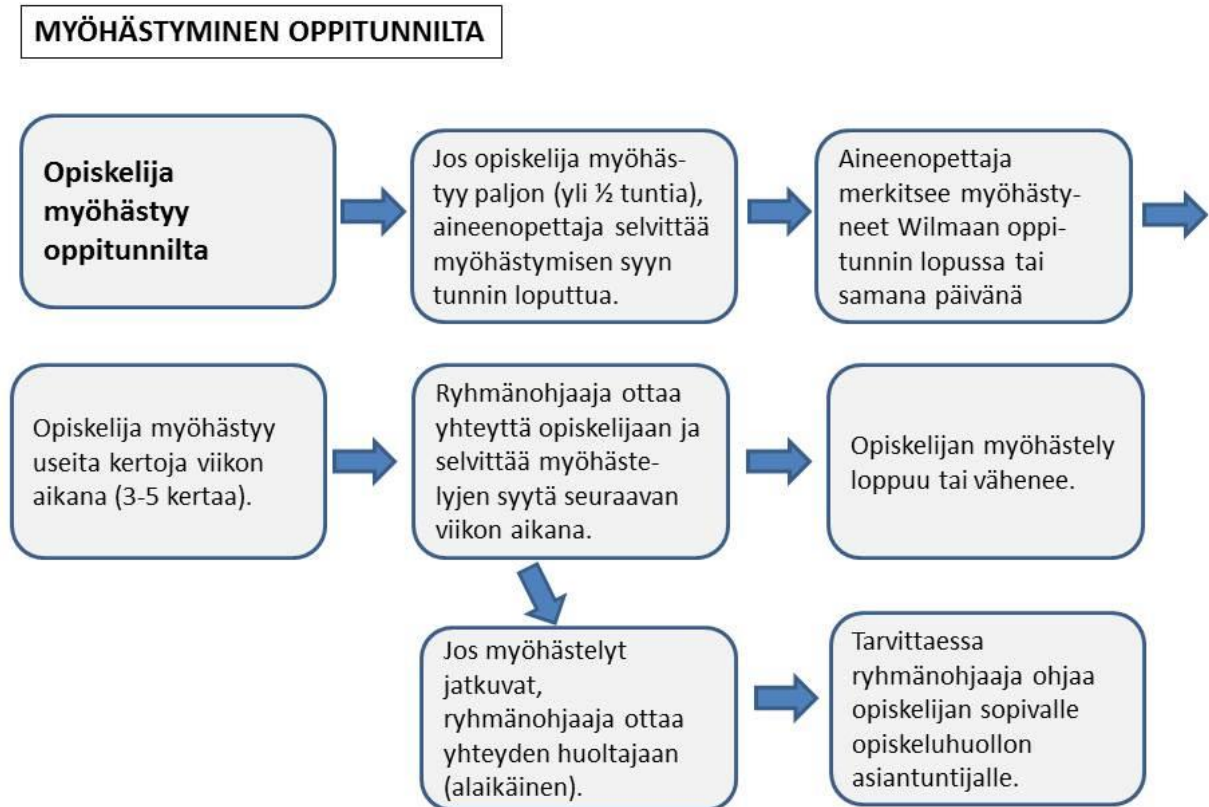
Selvittämättömät poissaolot saattavat estää kurssiarvioinnin. Tarvittaessa sovitaan opiskelijan ja huoltajan kanssa koulun tukitoimista (opetusjärjestelyihin liittyvä tai opiskelijahuollollinen tuki). Mikäli poissaolot jatkuvat edelleen, opettaja pyytää konsultaatiota opiskelijahuoltoryhmän jäseniltä. Tarvittaessa kootaan monialainen asiantuntijaryhmä ja sovitaan lisäselvityksistä (esim. koululääkärin vastaanotto), joiden tavoitteena on löytää poissaolojen taustalla olevat tekijät: onko kyse esimerkiksi motivaation puutteesta, kaveriongelmistä, jännittämisestä, terveydellisistä syistä, kiusaamisesta, mielialuongelmasta tai lastensuojelun tuen tarpeesta.

Pitkäaikaisen poissaolon jälkeen pidetään yhteinen neuvottelu, johon voidaan kutsua opiskelijan ja huoltajien lisäksi myös koulun ulkopuolisia yhteistyötahoja (esim. lastensuojelu) tarpeen mukaan. Neuvottelujen pohjalta laaditaan kouluun palaamissuunnitelma ja sovitaan esim. kuka koulussa toimii oppilaan tukihenkilönä ja kuinka poissaolojakson aikana kertyneet rästitehtävät hoidetaan. Lisäksi sovitaan siitä, miten toimitaan, jos poissaoloja vielä tulee. Tukitoimia lisätään tarpeen mukaan.

Poissaolojen seurannan tarkoituksena on päästä puuttumaan mahdollisimman varhain poissaolojen taustalla oleviin ongelmiin yhdessä opiskelijoiden, huoltajien ja tarvittaessa viranomaisverkostojen kanssa. Pitkittyneet poissaolot usein hankaloittavat opinnoissa etenemistä, vaikuttavat opiskelijan itsetuntoon ja ystävyyssuhteisiin ja voivat pahimmillaan lisätä syrjäytymisen riskiä

PROSESSI 1. Myöhästyminen

Oppitunneilta myöhästymisten selvittelyssä otetaan huomioon seikat, jotka eivät ole opiskelijan omasta toiminnasta johtuvia (keliolosuhteet jne.). Jos opiskelija pystyy selvittämään poissaolonsa (esim. käynti ulkopuolisen asiantuntijan tai lukion opiskeluhuollon henkilöstön luona tai vastaava), myöhästymistä ei merkitä.

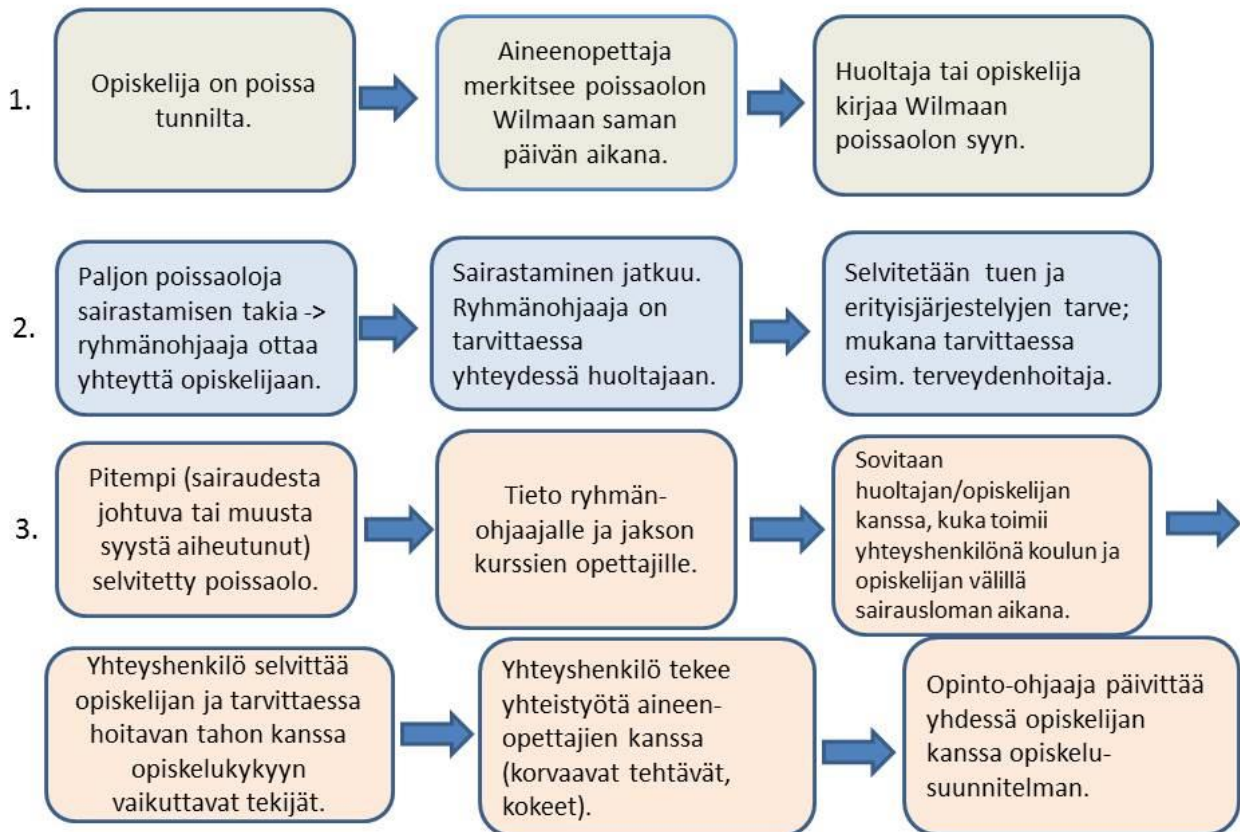

PROSESSI 2. Sairaudesta johtuva selvitetty poissaolo

Aineenopettaja merkitsee opiskelijoiden poissaolot Wilmaan tunnin päätteeksi tai viimeistään seuraavana päivänä. Huoltaja tai täysi-ikäinen opiskelija antaa selvityksen poissaolosta.

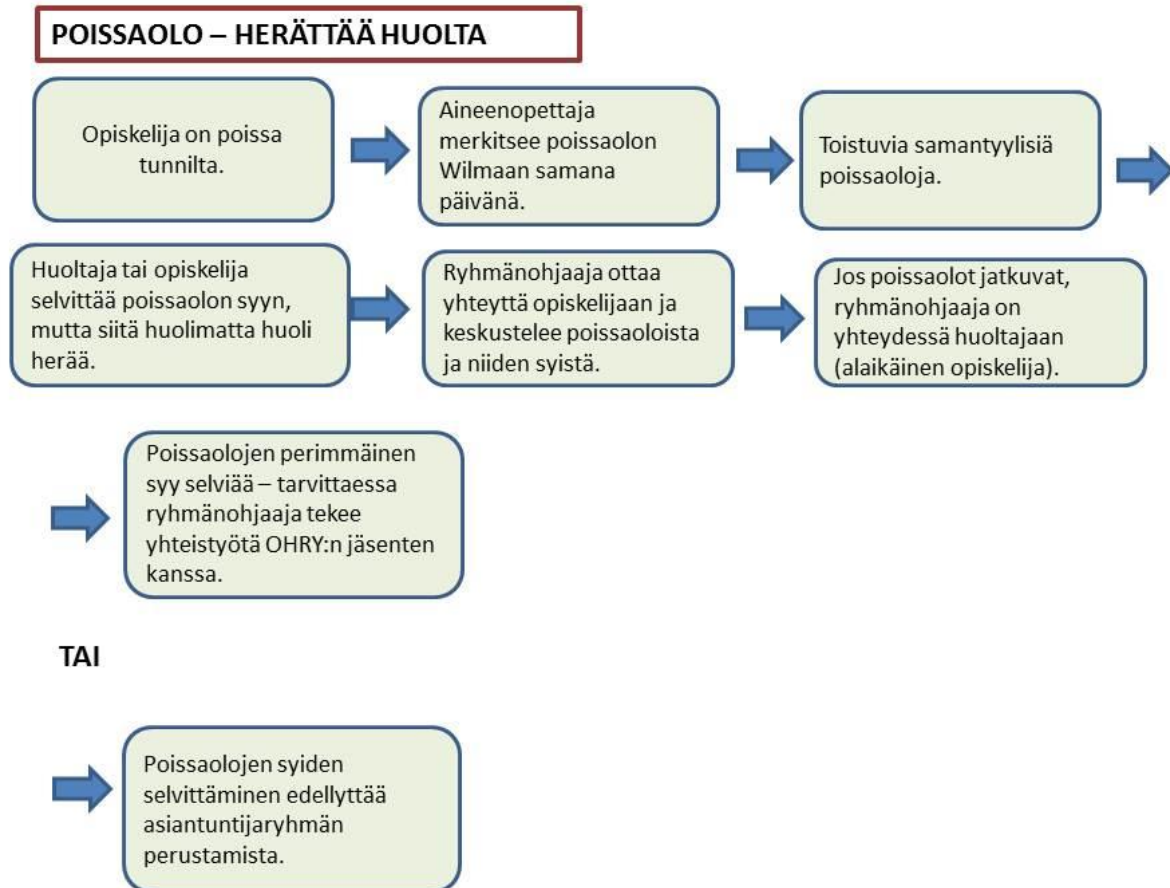
Sairaudesta johtuvan poissaolon seuranta ja toimenpiteet riippuvat poissaolon kestosta sekä sairauden vaikutuksesta opiskelukykyyn.

SAIRAUDESTA JOHTUVA POISSAOLO – SELVITETTY

PROSESSI 3. Selvitetty – huolta herättävä poissaolo

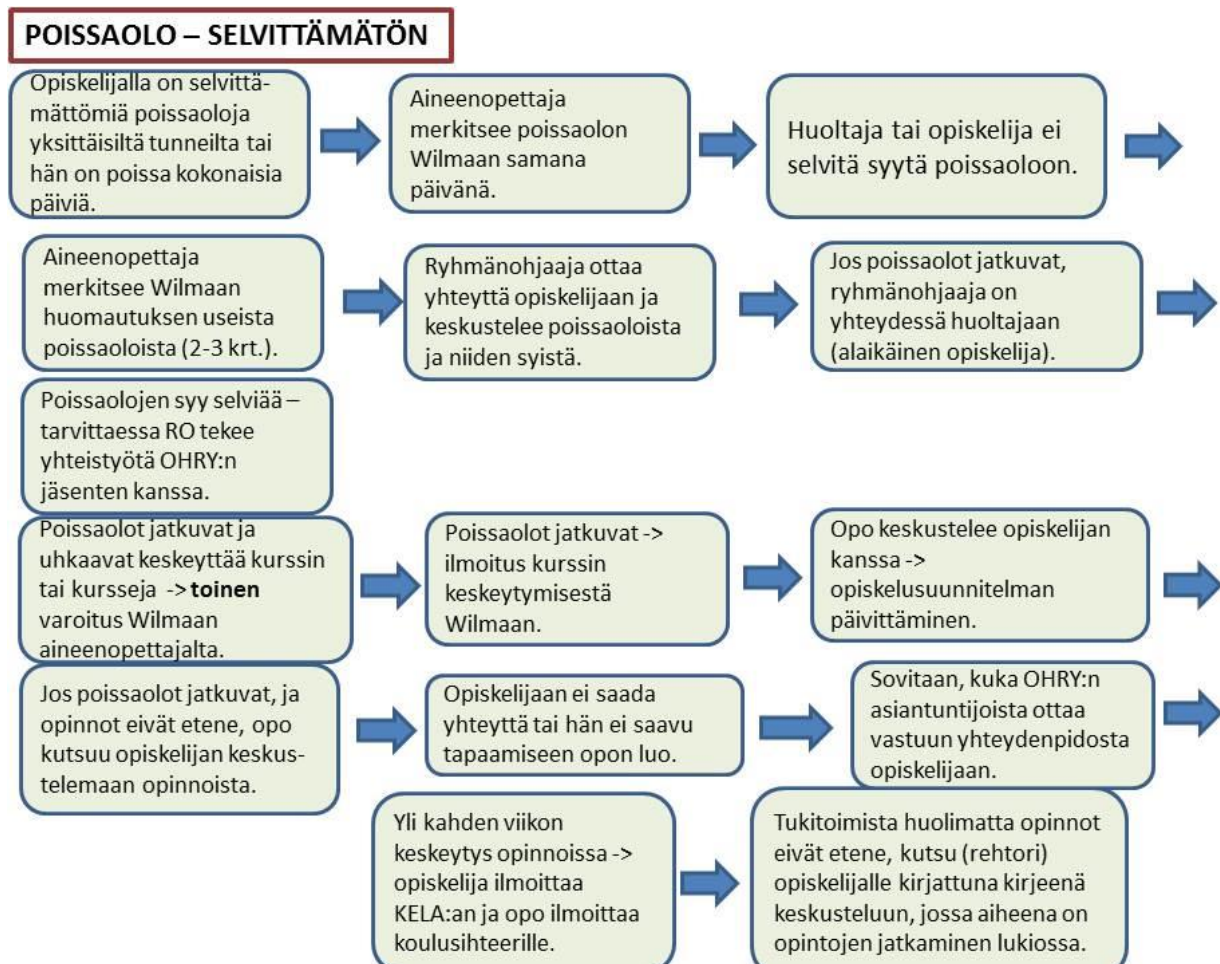
Jos opiskelijalla on selvitettyjä poissaoloja, joiden syynä ei ole sairaus ja jotka herättävät huolta aineenopettajassa tai ryhmänohjaajassa, pyritään selvittämään poissaolojen perimmäinen syy. Tällaisia tilanteita voisi esimerkiksi olla poissaolo aina samalta oppitunnilta, poissaolon syynä ovat epämääräiset oireet (vatsakipua, päänsärkyä, pahoinvointia jne.) tai muut tekijät opiskeluympäristössä (fyysiset tai sosiaaliset) tai opiskelumotivaation katoaminen.

PROSESSI 4. Selvittämätön poissaolo

Selvittämättömiin poissaoloihin puututaan mahdollisimman nopeasti. Jos ryhmänohjaaja huomaa, että hänen ryhmänsä opiskelija on ollut ilman selvitystä poissa useilta yksittäisiltä oppitunneilta tai kokonaisia päiviä viikon aikana, RO keskustelelee opiskelijan kanssa seuraavan viikon aikana ja selvittelee poissaolojen syytä. Varhaisella puuttumisella estetään poissaolojen kertymistä ja kurssien keskeytymistä. Aineenopettaja ilmoittaa ryhmänohjaajalle, jos hän huomaa opiskelijan toistuvasti (max. 3 kertaa) olevan pois oppitunneilta ilman Wilmaan tulevaa selvitystä.

Jos poissaolot aiheuttavat kurssin tai kurssien keskeytymisen, opiskelija ohjataan opinto-ohjaajan luo.

Tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa

Tapaturmien ehkäisy kuuluu osaksi kokonaisvaltaista turvallisuuden edistämistä koulussa.

Turvallisuussuunnittelun tulee pohjautua aina koulukohtaisten uhkatekijöiden selvittämiseen, jota edistetään jatkuvalla koulu- ja koulumatkatapaturmien seurannalla sekä kolmen vuoden välein tehtävällä opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastuksella.

Opetushenkilöstön vastuulla on toteuttaa opetussuunnitelman perusteiden mukaista opetusta tapaturmista ja turvallisuudesta. Lisäksi johdon tulee huolehtia, että koulussa on riittävästi ensiapukoulutettuja, jotta toiminta hätätilanteessa on mahdollisimman tehokasta ja loukkaantunut henkilö saadaan mahdollisimman nopeasti hoitoon.

Suunnitelmallinen tapaturmien seuranta tuottaa tietoa suoraan kouluissa tehtävän ennaltaehkäisyyden tueksi. Lomake Opettajien ja muun henkilökunnan ensiaputaitoja ja näiden valmiuksien ylläpitämistä edistetään säännöllisellä koulutuksella.

Koulutapaturmilla tarkoitetaan oppilaalle koulumatkalla (=matka kotoa kouluun ja koulusta suoraan kotiin), koulussa muualla koulutuntien aikana koulutyötä suorittaessa tai koulun järjestämissä opettajan valvomissa tilaisuuksissa sattunutta tapaturmaa. Kouluilla järjestetään myös eri järjestöjen toimintaa, joissa sattuneet tapaturmat eivät ole koulutapaturmia.

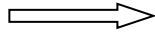
Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Koulun tavoitteena on ohjata opiskelijoita terveellisen elämäntavan piiriin. Tupakoinnin, alkoholin ja päihteiden käyttöön liittyviä terveydellisiä ja muita haittatekijöitä käydään läpi opiskelijan kouluaihana erityisesti terveystiedon oppimäärässä. Koulu voi myös pyytää ulkopuolisia asiantuntijoita puhumaan opiskelijoille tupakan- ja päihteidenkäytön haitoista (esim. koulun oma lähipoliisi, nuorisopäihdetyöntekijä)

Kouluterveydenhuollossa päihteiden kartoittaminen kuuluu osana nuorten terveystarkastuksiin ja terveystapaamisiin. Lukiolaisten päihteiden käytön kartoituksessa käytetään nuorten päihdemittari ADSUME:a. Kartoitus tehdään kaikille ensimmäisen vuoden opiskelijoille systemaattisesti osana terveystapaamista. Päihdemittarin tarkoitus on auttaa nuorta itseään ja kouluterveydenhuollon henkilöstöä tunnistamaan ja arvioimaan nuoren päihteiden käyttöä ja saamaan systemaattista tietoa varhaisen puuttumisen perusteeksi. Päihdemittarin tulosten perusteella mahdollistetaan varhainen puuttuminen ja hoidon tarpeen arviointi ja suunnittelu.

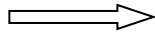
LOHJAN LUKIOIDEN MENETTELYTAVAT PÄIHDEASIOISSA
--

1. TUPAKOINTI / NUUSKA

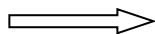
- asiaan puututaan koulun järjestyssääntöjen ja toimintamallien mukaan

2. HUOLI OPISKELIJAN MAHDOLLISESTA PÄIHTEIDENKÄYTÖSTÄ

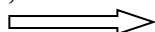
- keskustele nuoren kanssa huolestasi
- aloita tyyliin ”Minulla on huoli / Minä olen huolissani”, kerro tarkasti miksi / mitkä asiat huolestuttavat
- kysy selvästi, käyttääkö opiskelija alkoholia tai huumeita
- tarjoa apuasi
- jaa huolesi ryhmänohjaajan tai jonkun opiskeluhuoltohenkilöstöön kuuluvan kanssa
- kerro opiskelijalle, että olet yhteydessä huolestasi opiskelijan kotiin (jos opiskelija on alaikäinen) ja ryhmänohjaajaan
- tarvittaessa pyydä ennaltaehkäisevän päihdetyöntekijä mukaan, joka jatko-ohjaa
- keskustelu kirjataan, tarvittaessa pyydetään toinen aikuinen (esim. ryhmänohjaaja, kuraattori) paikalle

3. HERÄÄ EPÄILYS, ETTÄ OPISKELIJA ON KOULUSSA PÄIHTYNEENÄ

- ota välittömästi yhteys rehtoriin tai varareht.
- poliisi pyydetään puhalluttamaan nuori huoltajan läsnä ollessa
- asian havainnut henkilö tekee lastensuojeluilmoituksen
- rehtorin kurinpitotoimet ja mahdollinen yhteydenotto kotiin
- ilmoitus kuraattorille tapahtuneesta aina
- tapahtuneesta kirjataan muistio
- tarvittaessa asian jatkokäsittelyä monialaisessa asiantuntijaryhmässä

4. PERUSTELTU SYY EPÄILLÄ KOULUSSA TARJOTTAVAN, VÄLITETTÄVÄN TAI MYYTÄVÄN HUUMEITA

- ota yhteys rehtoriin
- rehtori ilmoittaa asiasta poliisille

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma. Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa. Myös koulun järjestysäännöissä tuodaan esiin koulun kiusaamiseen liittyvä nollatoleranssi. Tarkempi suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on opiskeluhuoltosuunnitelman liitteenä.

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma.

Suunnitelmassa kuvataan:

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen

Lohjan Yhteislyseon lukiolla on turvakansio, jossa edellä mainitut asiat on kuvattu. Koulun omat tarkistukset ja täsmennykset tehdään vuosittain ja ne käydään opiskelijoiden ja henkilöstön kanssa läpi lukukauden alussa. Kyseinen kansio on henkilöstön saatavilla sähköisesti ja yhtä paperiversiota säilytetään koululla sovitussa paikassa. Jokaisessa tilassa on paperisena poistumis-/suojautumisohje ja pikaohje A4-kokoisena. Pelastusharjoitus järjestetään koulussa vuosittain.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi. Opiskelijalla on halutessaan oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon, joka on tarkoitettu opiskelijan tueksi.

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia

- opiskeluterveydenhuollon palveluja
- opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluita
- yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaista opiskeluhuoltoa

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tavoitteena on seurata ja edistää opiskelijan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeätä on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Opiskelijoiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä opiskeluhuollon tuen rakentamisessa että koulun arjessa.

Opiskeluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista opiskeluhuoltoa ja niistä tehtävät yhteenvedot tuottavat tietoa myös yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen. Terveystarkastajan palvelut opiskeluhuollossa järjestetään siten, että päivinä jolloin terveydenhoitaja työskentelee koululla hänen vastaanotolleen voi päästä ilman ajanvarausta ennalta ilmoitettuna ajankohtina. Muulloin terveydenhoitaja voi olla tavoitettavissa esimerkiksi puhelimitse.

Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut järjestetään siten, että opiskelija voi tarvittaessa päästä keskustelemaan henkilökohtaisessa tapaamisessa **joko** psykologin **tai** kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä koulun työpäivänä ja kiireellisessä asiassa samana tai seuraavana työpäivänä. Kuraattorin ja psykologin vastuunjako on tarkemmin eritelty luvussa 1 oppilaitoksen henkilökunnan vastuunjako-osiossa.

Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan.

Yksilökohtainen opiskeluhoollto perustuu aina opiskelijan sekä tarpeen vaatiessa huoltajan suostumukseen. Opiskelijan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Vuorovaikutuksessa tavoitteena on avoimuus, kunnioitus ja luottamuksellisuus. Asioiden käsittely tulee järjestää siten, että opiskelija voi kokea tilanteen kiireettömänä ja tulevana kuulluksi. Opiskeluhoolltoissa noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän koollekutsuja voi konsultoida tarvittaessa rehtoria ja/tai tarvittavia opiskeluhoollon palveluiden edustajia ennen asiantuntijaryhmän kokoamista mm. ryhmän kokoonpanosta. Ennen monialaisen asiantuntijaryhmän jäseneksi nimeämistä tulee koollekutsujan sopia opiskelijan ja huoltajan kanssa asiantuntijaryhmän kokoonpanosta. Huoltajan suostumus tulee olla kirjattuna koulun sopimalla tavalla (suostumuslomake löytyy Palveluvalikosta). Mikäli monialaiseen asiantuntijaryhmään kutsutaan koulun ulkopuolisia yhteistyötahoja, tarvitaan myös tähän oppilaalta / huoltajalta kirjallinen suostumus.

Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Vastuuhenkilö tiedottaa opetuksen järjestämiseen liittyvät asiat ja sovitut järjestelyt tarvittaville henkilöille, esimerkiksi rehtorille. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta Yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoolltokertomus, jossa käytetään Wilmassa olevaa lomaketta. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoolltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Alla olevaan kaavioon on kuvattuna yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän kokoamiseen johtava prosessi.

YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO

EDETÄÄN TILANTEEN JA OPISKELIJAN IÄN EDELLYTTÄMÄLLÄ TAVALLA

Opiskeluhoitokertomuksen laatiminen ja säilytys

Yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Opiskelija- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen opiskelijan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot,
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa,
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa,
- asian aihe ja vireille panija,
- opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset,
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet,
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan opiskelijahuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Opiskeluhoitokertomukset sekä muut opiskeluhoillon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat tallennetaan opiskeluhoitorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Opiskeluhoitorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä opiskelijaa taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä. Opiskeluhoitokertomukset laaditaan Wilmaan ja säilytetään rekisteriselosteessa kuvatulla tavalla.

Opiskelijan sairauden vaatiman hoidon järjestäminen koulussa

Vanhempien tehtävänä on kertoa koulussa opiskelijan terveydenhoitajalle/ryhmänohjaajalle nuoren sairauksista ja niiden hoidosta. Nuoren sairaus saattaa vaatia erityistoimenpiteitä, mutta erityisjärjestelyt on aina sovittava koulussa opiskelija- ja perhekohtaisesti yhteisymmärryksessä kodin ja koulun kanssa.

Kun nuorella on vakava tai pitkäaikainen sairaus, on koulussa sovittava hoitoneuvottelu, johon osallistuvat vanhempien sekä opettajan ja mahdollisen avustajan lisäksi erikoissairaanhoidosta sairaanhoitaja. Hoitoneuvottelussa tarkastellaan ja selvitetään nuoren selviytymistä koulussa ja hänen mahdollisesti vaatimiaan erityisjärjestelyjä sekä kirjataan hoitoneuvottelun tulos erilliseen sopimukseen. Kouluneuvotteluihin pyydetään paikalle kouluterveydenhoitaja ja tarvittaessa myös koululääkäri.

Kun nuori aloittaa lukion, järjestetään tarvittaessa hoitoneuvottelu jo keväällä, jotta tarpeelliset erityisjärjestelyt ehditään suunnitella. Hoitoneuvottelu sovitaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun nuorella on todettu vakava tai pitkäaikainen sairaus, joka vaikuttaa nuoren vointiin koulussa. Hoitoneuvottelua voi ehdottaa myös koulun henkilöstö, jos nuoren voinnissa ja jaksamisessa tapahtuu havaittavia muutoksia.

Jokaisen aikuisen on velvollisuus auttaa parhaan kykynsä mukaan, jos opiskelijalle tulee koulussa hätätilanne, kuten epilepsia-kohtaus, insuliinishokki tai vakava allerginen reaktio. Terveystieteiden ammattilaisen tietämystä tai taitoa ei silloin edellytetä.

Erityisruokavaliot

Kouluruokailussa on otettu käyttöön uudet ohjeet ja lomakkeet erityisruokavalioiden ilmoittamisesta. Lomake löytyy Wilmasta. Todistus erityisruokavalion tarpeesta -lomake on päivitetty vastaamaan valtakunnallista allergiaohjelmaa, joka korostaa terveyden tukemista. Pysyvistä erityisruokavalioista, kuten keliakiaruokavalioista ja diabeetikon ruokavalioista sekä vaikeista ruoka-allergioista, täytetään todistus erityisruokavalion tarpeesta ruokailua varten. Lomake toimitetaan terveydenhoitajan kautta ruokapalveluille.

Kansallisen Allergiaohjelman mukaisesti lieviä oireita (ohimenevä suun kutina tai kirvely tai ihon punoitus) aiheuttavista ruoka-aineista ei tule enää hoitaa välttämällä vaan altistamalla ja vähitellen siedättämällä. Näin ollen lievistä allergioista aiheuttavista ruoka-aineista ei enää laadita välttötodistusta.

Uskonnollisista ja eettisistä ruokarajoituksista vanhemmat ilmoittavat erillisellä lomakkeella, joka palautetaan terveydenhoitajalle.

Yhteistyö sairaalaopetuksen yhteydessä

Erikoissairaanhoidossa olevan opiskelijan opetus järjestetään ensisijaisesti opiskelijan omassa koulussa. Opiskelijalle järjestetään opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua.

Opiskelijalla on omassa koulussaan käytössä kaikki koulun tukitoimet. Mikäli opiskelijan kohdalla opetus järjestetään oman koulun sijasta sairaalaopetuksessa, toteutetaan siirtyminen opiskelijan, hoitajan tai muun laillisen edustajan, opetuksen järjestäjän, sairaalaopetusyksikön ja erikoissairaanhoidon moniammatillisessa yhteistyössä.

Sairaalaopetus on erikoissairaanhoidon yhteydessä annettavaa opetusta avo- ja osasto-oppilaille. Sairaalaopetuksessa korostuvat kasvatuksen ja opetuksen lisäksi pedagoginen kuntoutus ja kaikkien opiskelijaa opettavien, kasvattavien tai hoitavien tahojen keskinäinen yhteistyö ja konsultaatio.

Sairaalaopetuksessa tuetaan opiskelijan koulupolkua. Nivelvaiheyhteistyö opiskelijan oman koulun kanssa korostuu tulo- ja paluuvaiheessa. Opiskelijan tukitoimien ja opetuksen järjestämiseksi järjestetään sairaalaopetuksen koordinoimana sekä tulo- että paluuvaiheessa verkostopalaveri, johon kootaan tarvittava opiskeluhuollollinen asiantuntijaryhmä. Opiskelijan tulee voida palata siihen opetukseen, johon opiskelija osallistui ennen siirtymistä sairaalaopetukseen.

Yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa nuorisopalvelut, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

Keskeistä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa toteutettavassa yhteistyössä on varmistaa opiskelijan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen. Opiskelijalla, huoltajilla ja jokaisella opiskelijaa tukevalla taholla on selkeä kuva siitä, miten ja kenen kanssa opiskelijan asioita edistetään. Toimivan yhteistyön lähtökohtana on opiskelijan, perheen ja toimijoiden keskinäinen arvostus. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista.

Koulun ulkopuoliset palvelut ja yhteistyökumppanit on kuvattu Lohjan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Yksilökohtaisessa opiskeluhuoltotyössä toteutettavaa yhteistyötä opiskelijan, huoltajan, koulun sekä koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa ohjaavat opiskeluhuoltotyön kuvaukset sekä toimijoiden laatimat ohjeistukset yhteistyön käytänteisiin. Yksittäistä opiskelijaa koskevassa opiskeluhuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu opiskelijan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Opiskelijan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia koulun ulkopuolisia tahoja tai opiskelijan läheisiä. Tällaisia koulun ulkopuolisia tahoja voivat olla mm. erikoissairaanhoido ja lastensuojelu. Lohjalla kirjallinen suostumus pyydetään opiskeluhuollollisessa työssä olevia asiakirjoja ja lomakkeita käyttäen. Työnjako kirjallisen suostumuksen pyytämiseen sovitaan yksittäisen opiskelijan asian käsittelyyn koottavan asiantuntijaryhmän kesken.

Opiskelijan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemisen kannalta on tärkeää jakaa tietoa huoltajien ja niiden toimijoiden kanssa, jotka tukevat opiskelijan kasvua, kehitystä ja oppimista. Mikäli opiskelijaa tuetaan koulun ulkopuolisten toimijoiden taholta (esim. lastensuojelu, erikoissairaanhoido), yhteistyön ja tiedon jakamisessa on hyvä hyödyntää mm. verkostotapaamisia kokonaistilanteen kartoittamiseksi. Tarkoituksena on koota opiskelijan tukemisen kannalta keskeiset toimijat yhteen. Näin voidaan välttää mm. päällekkäisiä tukitoimia ja suunnitella opiskelijan kannalta tarkoituksenmukaisimmat toimet hänen tukemisekseen. Keskeistä on sopia yhdessä työnjaosta jatkotoimenpiteiden suhteen sekä seuraava tapaaminen seurannan varmistamiseksi. Verkostotapaamisten koollekutsumisen työnjaosta sovitaan koulun opiskelijan asioissa kootun monialaisen asiantuntijaryhmän kesken.

Koulussa voi työskennellä määräaikaaisesti erilaisia hanketyöntekijöitä tai esim. nuorisotyöntekijöiden työstä osa voi tapahtua koulun tiloissa. Yksilökohtaisessa opiskeluhuoltotyössä varmistetaan, että työn- ja vastuunjako eri toimijoiden kesken on selkeä. Työ suunnitellaan aina koulun henkilöstön kanssa siten, että se tukee hyvinvointia edistävää toimintaa.

Poliisin kanssa yhteistyö näkyy erityisesti koulupoliisitoiminnassa. Kouluyhteistyötä varten on nimetty koulupoliisi, joka tekee koulutus- ja valistustyötä kouluissa. Koulupoliisijärjestelmän tarkoituksena on lisätä koulujen ja poliisin välistä yhteistyötä. Valvonta- ja järjestystehtävien lisäksi poliisi voi esimerkiksi opettaa liikenne- ja laillisuusasioita sekä olla mukana opiskeluhuollon työryhmässä ja vanhempainilloissa. Koulu tekee yhteistyötä poliisin kanssa tarpeen mukaisesti myös tilanteissa, joissa opiskelijan turvallisuus on vaarantunut. Yhteistyötä ohjaavat koulun toimintaohjeet äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä suunnitellaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa. Opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen osallistuvat myös opiskelijakunnan edustajat. Opiskelijoille voidaan tehdä kyselyitä mm. opiskeluhoitoon ja kouluviihtyvyyteen liittyen. Opiskelijoita voidaan myös kutsua mukaan opiskeluhoitoryhmään.

Lukio-opiskelijoiden mielipidettä kuunnellaan ja otetaan huomioon erilaisissa koulun käytänteissä. Kuuleminen saattaa tapahtua opiskelijakunnan mielipiteen huomioimisena tai kyselynä kaikille koulun opiskelijoille. Opiskelijakunta toimii aktiivisesti ja sitä kautta opiskelijoiden toiveita tuodaan henkilökunnan tietoon ja mahdollisuuksien mukaan nämä otetaan huomioon sellaisenaan tai muokattuina. Opiskelijoiden omaa osuutta kouluviihtyvyyden parantamisessa korostetaan ja opiskelijoita kuulemalla pyritään kehittämään toimintaa (esim. erilaiset teemapäivät). Samoin korostetaan opiskelijoiden yhteisvastuullisuutta toinen toistensa hyvinvoinnista ja viihtyvyydestä.

Opiskelijoiden huoltajille järjestetään lukuvuoden aikana useita tilaisuuksia tavata koulun henkilökuntaa ja toisia vanhempia (esim. vanhempainillat, avointen ovien päivä, yhteiset juhlat ja teemapäivät) ja tätä kautta pyritään vahvistamaan yhteistyötä huoltajien ja henkilökunnan välillä ja mahdollistamaan myös huoltajien keskinäinen vertaistuki. Huoltajat voivat antaa palautetta koulun toiminnasta esim. vanhempainilloissa, palautekyselyissä ja suoran ja avoimen netissä olevan palautelaatikon kautta. Huoltajat voivat halutessaan olla suoraan yhteydessä ryhmänohjaajaan tai muuhun henkilökuntaan mieltään askarruttavissa asioissa. Yhteisiä palavereja opiskelijan, hänen huoltajiensa ja henkilökunnan jäsenten kesken järjestetään tarpeen mukaan joko huoltajien, opiskelijan tai henkilökunnan jäsenen pyynnöstä

Yksilökohtaisen opiskeluhoitotyön suunnittelu tapahtuu aina yhdessä opiskelijan kanssa ja alaikäisen opiskelijan kohdalla myös tarvittaessa huoltajan kanssa. Opiskelija, huoltaja, opettaja tai opiskeluhoiton palveluiden edustaja sopivat yhdessä, ketkä osallistuvat monialaisen asiantuntijaryhmän kokoukseen.

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoillon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta opiskeluhoillosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoillon palveluja. Opiskelijan ja huoltajan osallisuus opiskeluhoillossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja opiskeluhoillosta tiedottaminen lisää opiskeluhoillon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä opiskeluhoillossa.

Koulu tiedottaa monipuolisesti opiskeluhoillon käytännöistä ja opiskeluhoitopalveluihin hakeutumisen periaatteista. Tiedotuskanavat ovat ensisijaisesti sähköiset välineet (Wilma, peda.net -sivusto) sekä kirjalliset ilmoitukset ja tiedotteet mm. lukuvuos tiedote ja tiedotteet terveydenhoitajan tiloissa ja koulun ilmoitustaululla. Vanhempainilloissa tiedotetaan vanhempia opiskelijahuollon palveluista ja prosesseista. Ryhmänohjaajat huolehtivat tiedottamisesta koko ryhmälle.

Opiskeluhoitoryhmä tekee yhteistyötä koulun opiskelijakunnan edustajien kanssa sekä opiskelijakunnan hallituksen kanssa koko koulun tasolla.

5. Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opetuksen järjestäjä seuraa koulun opiskeluhooltosuunnitelman toteutumista. Koulukohtaisessa opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Näitä ovat seurannasta vastuussa oleva taho koulussa, seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi sekä seurannan aikataulu. Lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen koulun opiskeluhoollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhooltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa opiskeluhoollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

Kuntakohtainen opiskeluhooltoryhmä johtaa, ohjaa, seuraa ja arvioi koulukohtaista opiskeluhoollotyötä. Lisäksi kuntakohtainen opiskeluhooltoryhmä laatii vuosittain oman toimintasuunnitelman, jossa määritetään painopistealueet kunta- ja koulukohtaisen arviointitiedon perusteella seuraavalle toimintakaudelle.

Koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä laatii opiskeluhooltosuunnitelman, jossa kuvataan seurattavat toimenpiteet ja toimintatavat, joiden toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan vuosittain kevätlukukauden päättyessä.

Opiskeluhoollon kokonaisuuden omavalvonta toteutetaan siten, että esi- ja perusopetuksen ja toisen asteen kuntakohtaiset opiskeluhooltoryhmät kokoontuvat yhdessä 1-2 kertaa lukuvuodessa.

Opiskeluhooltosuunnitelmien arviointijärjestelmä:

/kevätlukukausi

1. Koulujen oma arviointi 15.4. mennessä.
2. Alueryhmien yhteinen arviointi 30.4. mennessä.
3. Opiskeluhoollon työryhmän käsittely
4. 15.5. mennessä.

Monet ohjaus-ryhmän käsittely 30.5. mennessä.

Arvioinnissa käytettävä lomake löytyy palveluvalikosta

Liite 1

Opiskeluhoiltoa ohjaavat asiakirjat

Lainsäädäntö <http://www.finlex.fi>

- Asetus lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 556/1994
- Asetus lääkinällisestä kuntoutuksesta 1015/1991
- Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 986/1998
- Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä 564/1994
- Asetus viranomaisen toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta 1030/1999
- Hallintolaki 434/2003
- Henkilötietolaki 523/1999
- Kansanterveyslaki 66/1972; muutos 626/2007 ja 1327/2010
- Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä 497/2003
- Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992
- Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä 159/2007
- Laki sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa 13/2003
- Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994
- Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi 693/1976; muutos 698/2010
- Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 380/1987
- Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999
- Laki yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta 603/1996
- Lastensuojelulaki 417/2007; muutos 88/2010
- Lukioasetus 810/1998
- Lukiolaki 629/1998; muutos 478/2003
- Mielen terveysasetus 1247/1990; muutokset 1282/2000 ja 1646/2009
- Mielen terveyslaki 1116/1990
- Nuorisolaki 72/2006; muutos 693/2010
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013
- Pelastuslaki 379/2011
- Perusopetuslaki 628/1998
- Päihdehuoltolaki 41/1986
- Sosiaalihoitolaiki 710/1982; muutos 50/2005, 1301/2014
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista 298/2009
- Suomen perustuslaki 731/1999
- Terveydenhoitolaiki 1326/2010
- Terveydensuojelulaki 763/1994
- Työturvallisuuslaki 738/2002
- Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta 955/2002
- Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011
- Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011
- Valtioneuvoston asetus sosiaalihoitolaiki ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 608/2005
- Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014

Liite 2

Lohjan Yhteislyseon lukion suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

1. Yleistä

Tämä toimintamalli ohjaa kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän vastaista toimintaa Lohjan Yhteislyseon lukiossa. Toimintamallissa tarkastellaan, mitä eri osapuolten tulee tehdä, jos kiusaamista, väkivaltaa tai häirintää ilmenee ja kenellä on vastuu tapauksen selvittelystä ja miten toimitaan, jos ei-toivottu käytös jatkuu tilanteeseen puuttumisesta huolimatta (seuranta).

Oppilaitosyhteisöön kuuluvat sekä opiskelijat että henkilökunta. Kuka tahansa yhteisöön kuuluva voi olla kiusaaja tai kiusattu ja toisaalta kaikki ovat vastuussa kiusaamisen lopettamisesta. On tärkeää, että sekä opiskelijat, vanhemmat että koko koulun henkilökunta tietävät, mikä on ei-toivottua käyttäytymistä (järjestyssäännöt) ja että he ovat tietoisia koulun nollatoleranssista kiusaamisen suhteen. Asia otetaan esiin eri yhteyksissä, kuten järjestyssäännöissä, erilaisissa yhteisissä tilaisuuksissa, päivänavauksissa ja lukuvuoden alussa ryhmänohjaustuokioissa.

Kiusaamista pyritään ennaltaehkäisemään mm. korostamalla erilaisuuden hyväksymistä ja muiden kunnioittamista, hyvien tapojen ja kohteliaan käytöksen noudattamisen tärkeyttä, luomalla myönteistä, kannustavaa ja avointa ilmapiiriä sekä lisäämällä yhteisöllisyyden tunnetta esim. erilaisilla ryhmäyttämiskeinoilla ja yhteisillä tapahtumilla ja ennen kaikkea kunnioittavalla käyttäytymisellä koko työyhteisön tasolla. Myönteinen ja avoin ilmapiiri myös rohkaisevat kiusaamisesta, väkivallasta tai häirinnästä kertomiseen. Selkeät oppimistavoitteet, opiskelijoiden motivoituneisuus, ryhmässä vallitseva kannustava asenne ja tuki ja hyvä työrauha vähentävät kiusaamista oppituntien aikana.

2. Kiusaaminen, väkivalta ja häirintä ilmiönä

Tässä toimintamallissa kiusaamisella tarkoitetaan toistuvaa ja tahallista eri muodoissa esiintyvää negatiivista toimintaa, jonka yksi tai useampi nuori tai aikuinen kohdistaa yhteen ja samaan henkilöön. Se voi olla:

- a) **fyysistä**, kuten tönimistä, potkimista, tyrkkimistä, kamppaamista, lyömistä jne.
- b) **henkistä**, kuten pelottelua, uhkaamista, haukkumista, huhujen levittämistä, ilkkuvaa matkimista, toisten yllyttämistä yhtä vastaan, sosiaalinen eristäminen, sanatonta kiusaamista (kielteiset katseet, puhumattomuus jne.)

Myös seksuaalinen ja nettihäirintä (esim. loukkaavien viestien tai kuvien julkaisemista, herjaamista ja huhujen levittämistä sosiaalisessa mediassa) ovat kiusaamista. Kiusaaminen on usein vaikeasti havaittavissa, koska se pyritään usein salaamaan aikuisilta joko siksi, että asia koetaan häpeällisenä tai asian käsittely pelottaa tai uskotaan, ettei kertomisesta ole hyötyä, vaan että se saattaa lisätä kiusaamista. Epäsuorasta kiusaamisesta kerrotaan vielä epätodennäköisemmin kuin suorasta ja avoimesta kiusaamisesta. Kiusaamista eivät kuitenkaan ole yksittäiset riidat tai konfliktitilanteet.

3. Puuttuminen

Keskeistä on, että kiusaamiseen, väkivallalta- tai häirintätilanteeseen puuttuu välittömästi se henkilö, joka kyseisen toiminnan havaitsee. Jokaisella opiskeluyhteisön jäsenellä (opiskelija, opettaja, vanhempi tai koulun muuhun henkilökuntaan kuuluva) on vastuu välittömästi puuttua kiusaamiseen.

Välittömän havainnon lisäksi tilanteeseen puututaan myös:

- jos joku kokee tullessa kiusatuksi tai häirityksi

- joku muu (opiskelukaveri, kotiväki, opettaja) tulkitsee tai kokee, että jotakuta kiusataan
- ryhmän ilmapiiri tai käytös toisia kohtaan on halventavaa tai epäkunnioittavaa

Opiskelija, opettaja, kotiväki tai muu henkilö välittää tiedon asiasta esim. opiskeluhuoltoryhmän jäsenille (kuraattori, opinto-ohjaaja, psykologi, terveydenhoitaja) tai ryhmänohjaajalle, joka vie asian tiedoksi opiskeluhuoltoon kuuluvalla henkilöllä.

4. Asian käsittely oppilaitosyhteisö-, opiskelijaryhmä- ja yksilötasolla

Kun kiusaamista, häirintää tai väkivaltaa on havaittu ja se on tullut opiskeluhuoltoryhmän tietoon, keskustele nimetty opiskeluhuoltoryhmän jäsen mahdollisimman pian asianosaisten kanssa erikseen ja arvioi tilanteen. Asiaa hoitava saa tarvittaessa apua tilanteen käsittelyyn muilta opiskeluhuoltoryhmän jäseniltä, esim. kuraattorilta tai psykologilta. Opiskeluhuoltoryhmä toimii tarvittaessa kriisiryhmänä,

4.1 Kiusaamis- ja häirintätilanteen käsittely

- 1) Kiusaamistapauksen tultua ilmi opiskeluhuoltoryhmän jäsen (henkilö sovitaan tilanteen ja tapauksen mukaan) ja esimerkiksi ryhmänohjaaja kuulevat sekä kiusattua että kiusaajaa erikseen ja tekevät kirjallisen selvityksen molempien osapuolten näkemyksistä
- 2) Opiskeluhuoltoryhmän jäsenen ja mahdollisesti ryhmänohjaajan avulla pyritään sopimaan asia ja sovittu asia kirjataan aiemmin tehtyyn kirjalliseen selontekoon tapahtuneesta. Tilanteen jatkokäsittelystä sovitaan opiskelijan kanssa yhdessä
- 3) Jos mahdollisuutta kiusaamistapahtumasta keskusteluun ei ole juuri tapahtuman havaitsemisen jälkeen, asian käsittelyä jatketaan mahdollisimman pian ja sovitaan uusia aika sekä kiusatun että kiusaajan kanssa.
- 4) Kiusaamistapausten kirjatut versiot säilytetään lukitussa tilassa. Asiantuntijaryhmä päättää tarvitaanko jatkotoimenpiteitä ja jos, niin mitä (esim. asian tiedottamisesta huoltajille, asian siirtäminen poliisiasiaksi) Asiantuntijaryhmän jatkotoimenpiteet kirjataan opiskeluhuoltokertomukseen.
- 5) Tapauskohtaisesti sovittu asiantuntijaryhmän jäsen huolehtii seurantalaverien järjestämisestä. Asiantuntijahuoltoryhmän tehtävänä on seurata tilanteen korjaantumista ja kirjata seurannan tulokset muistioon. Mikäli tilanne ei korjaannu, asiantuntijaryhmä päättää uusista jatkotoimenpiteistä.

Jos joudut kiusatuksi tai tiedät kiusaamistapauksesta, ota yhteys:

4.2 Väkivaltatilanteen käsittely

Kun molempia osapuolia on kuultu ja tilanne arvioitu, ohjataan nuori tarvittaessa keskustelemaan kuraattorin, terveydenhoitajan, psykologin tai opinto-ohjaajan kanssa. Kaikista kiusaamis- tai väkivaltatilanteista informoidaan rehtoria.

4.3 Seksuaalisen väkivaltatilanteen tai ahdistelun käsittely

Seksuaalisen väkivallan tai ahdistelun kohtaaminen on vakava asia, jonka vaikutukset voivat olla pitkäkestoisia. Tilanteen selvittäminen vaatii aikaa ja usein myös ulkopuolista apua.

- Asian tullessa tietoon:
- tilanteesta keskustellaan henkilön kanssa
- yhdessä otetaan yhteyttä kuraattoriin, terveydenhoitajaan tai psykologiin
- yhdessä otetaan yhteyttä sopivaan auttajatahoon (esim. perheneuvola, nuorisopsykiatrian poliklinikka)
- henkilö ohjataan jatkamaan hoitoa sen hoitavan/ohjaavan tahon kanssa, missä asiaa on käsitelty aiemmin

Havaittaessa seksuaalista ahdistelua:

- keskustellaan ensin ahdistellun kanssa
- arvioidaan tilanne ja sovitaan jatkotoimenpiteistä yhdessä ahdistellun kanssa
- järjestetään yhteistapaaminen osapuolten kesken sopimuksen aikaansaamiseksi, mikäli ahdisteltu on suostuvainen
- alaikäisen kohdalla tehdään lastensuojeluilmoitus sekä rikosilmoitus

- tarvittaessa sovitaan tarkoituksenmukaisesta jatkohoidosta

Toiminta vakavissa väkivaltatilanteissa:

- ohjataan välittömästi lääkärin/terveydenhoitajan luokse, saattajan on hyvä lähteä mukaan
- alaikäisen osalta tehdään lastensuojeluilmoitus sekä rikosilmoitus
- täysi-ikäistä ohjataan rikosilmoituksen tekemiseen
- huolehditaan jälkihoidosta

5. Yksilöllisen tuen tai hoidon järjestäminen, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta

Opiskelijoille tarjotaan tarvittaessa yksilöllistä tukea. Yksilöllistä tukea antavat tilanteen mukaan esimerkiksi kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja tai monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä. Järjestetään tarvittava hoito terveydenhoitajan kanssa yhteistyössä.

Tilanteen mukaan muita mahdollisia toimenpiteitä:

- sovittelu
- kurinpitorangaistukset
- vahingonkorvaukset
- rikosilmoitukset
- lastensuojeluilmoitukset

Tilanteen akuutin hoitamisen jälkeen järjestetään jälkiseuranta. Aikataulu, työnjako ja tapa sovitaan tilannekohtaisesti tapauksen ja sen käsittelyyn osallistuneiden henkilökunnan jäsenten kanssa. Jälkiseurannan suunnitelma ja toimenpiteet seurannasta kirjataan opiskeluhoitokertomukseen.

6. Yhteistyö huoltajien kanssa

Asiaa hoitava nimetty opiskeluhoitoryhmän jäsen ottaa alaikäisen kohdalla tarvittaessa yhteyttä kotiväkeen. Täysi-ikäisen kohdalla yhteydenotto tapahtuu opiskelijan suostumuksella. Tilannekohtaisesti ja sopimuksen mukaan kotiväki voi olla mukana asioiden selvittelyssä ja sopimisessa.

7. Yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa

Yhteistyötä tehdään tilanteen mukaan tarvittavien viranomaisten ja muiden tahojen kanssa. Yhteistyötahoja ovat koulun sisällä opiskeluhoitoryhmän jäsenet ja koulun ulkopuolisina tahoina esim. poliisi, perheneuvola, lastensuojelu, nuorisopsykiatrian poliklinikka. Tilanteesta riippuen asiaa käsittelevä opiskeluhoitoryhmän jäsen ottaa yhteyttä yksin tai yhdessä muiden opiskeluhoitokunnan henkilöiden kanssa tarvittaviin viranomaisiin.

8. Suunnitelmaan perehdyttäminen ja tiedottaminen

Tämä suunnitelma on osa opiskeluhoitosuunnitelmaa. Henkilöstö perehdytetään suunnitelmaan osana opiskeluhoitosuunnitelmaa henkilöstön koulutustilaisuuksissa. Opiskelijoiden perehdyttäminen tapahtuu ryhmänohjaustuokioissa.

9. Päivittäminen, seuranta ja arviointi

Tämä suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä päivitetään samanaikaisesti opiskeluhoitosuunnitelman kanssa. Tarvittaessa suunnitelmaa voidaan päivittää myös muulloin, etenkin jos suunnitelman toimivuuden seurannassa tähän tulee tarve tai toimintamalleja päätetään muuten muuttaa.

